

Selvevaluering Rønningen Folkehøgskole 22-23

HVERDAGSVERDIER UNDER PRESS

Med rusfri som case

SELVEVALUERING

Rønningen Folkehøgskole
Skoleåret 2022-2023

INNHold

1. INNLEDNING	s. 3
1.1 Beskrivelse av Rønningen FHS og skoleåret 2022-2023	s. 3
1.2 Rønningens verdigrunnlag	s. 3
1.3 Tema for selvevalueringen	s. 4
1.4 Prosedyre for selvevaluering, kvalitetssikring og kvalitetsutvikling	s. 5
2. HVERDAGSVERDIER UNDER PRESS	s. 6
2.1 Hverdagsverdiene - ærlig, rusfri, til stede	s. 6
2.2 Med rusfri som case	s. 7
2.3 Internatskole i storbyen Oslo	s. 9
2.4 Samfunnsmessige rammebetingelser	s. 9
3. ERFARINGER FRA SKOLEÅRET 2021-2022	s. 11
3.1 Erfaringer fra skoleåret 2021-2022	s. 11
3.2 Evaluering og ønske om forbedringer	s. 13
4. RUSFRI FOLKEHØGSKOLE I 2022-2023	s. 14
4.1 Koordinering av arbeidet	s. 14
4.2 Kunnskapsløft for ansatte	s. 14
4.3 Faglig fordypning	s. 15
4.4 Samarbeid med ruskonsulent i bydelen	s. 16
4.5 Ruskonsulentens erfaringer i samarbeidet med Rønningen	s. 17
5. ELEVENES PERSPEKTIVER OG PRAKSISER	s. 18
5.1 Hverdagsverdier - Fra søker til elev med fullført skoleår	s. 18
6. LÆRERENES ERFARINGER I ARBEIDET MED RUSFRI	s. 21
6.1 Elevenes felles møte med tema	s. 21
6.2 Den første samtalen med klassen	s. 22
6.3 Idrett og rus på Rønningen	s. 24
6.4 Behovet for fokus på "til stede"	s. 25
6.5 Når "rusfri" ikke er relevant for elevene	s. 26
7. OPPSUMMERING	s. 27
7.1 Effekten av arbeidet med verdien rusfri	s. 27
7.2 Hva lyktes vi med i 2022-2023?	s. 28
8. KILDER OG VEDLEGG	s. 29
Oppfølging av elevsaker, RFHS 22-23	

1. INNLEDNING

1.1 BESKRIVELSE AV RØNNINGEN FHS OG SKOLEÅRET 2022-2023

Rønningen Folkehøgskole ligger på Kjelsås i Oslo og har i mange år vært en av de største folkehøgskolene i landet. Skolen er drevet av KFUK-KFUM Norge og fikk sin oppstart i 1969. Rønningen har alltid vært en breddeskole med mange ulike kurstilbud innen musikk og sceniske fag, kunst og kreative fag, idrettsfag, sosial- og samfunnsfag, internasjonalt samarbeid og ledertrening. Som en del av verdens største ungdomsbevegelse, YMCA, og verdens største kvinnebevegelse, YWCA, har Rønningen partnere i mange land, med spesielt samarbeid med bevegelsene i Palestina og i Sør-Afrika.

Rønningen Folkehøgskole hadde i skoleåret 2022-2023 følgende linjer:

Idrett og Ball	Ten Sing Norway
Toppfotball	KUNST; tegning / arkitektur
Toppidrett	FOTOVIDEO; digital design
DANS; koreografi og kreativitet	Globalt Engasjement
Vokal, Artist, Låtskriver	Norsk Språk og Kultur
Utøvende musikk; band og musikkproduksjon	Ledertrening i praksis

Rønningen har i skoleåret 22-23 hatt et gjennomsnitt på 145-150 elever inklusive miljøstipendiater (startet med 155), samt 33 ansatte, fordelt på 27,8 årsverk. Elevtallet har gått ned fra årene før pandemien. Linjen Sosialt engasjement: OSLO ble ikke igangsatt dette skoleåret grunnet manglende elevgrunnlag etter å ha rekruttert godt gjennom mange år.

Skoleåret 2022-2023 har vi igjen kunnet drive normal folkehøgskoledrift, uten særskilte restriksjoner og nedstengninger utenfra. Dette har satt oss i stand til å fokusere på våre kjerneområder, arbeidet med elever ut ifra vårt brede tilbud med basis i eget verdigrunnlag og pedagogiske profil.

Det har vært gjennomført linjeturer, studieturer til ulike destinasjoner i hhv Norge, Europa og verden for øvrig, fellesturer i Nordmarka, til Rørdungstøl i Hallingdalen og til Nærnes i Asker i avslutningen. Elevene har i tillegg til det ukentlige arbeidet på linje, i fellesfag og valgfag, på internatet og i felleskapet for øvrig, gjennom hele året laget huskonserter, danseforestillinger, utstillinger, turneringer, åpen scene, workshops, programkvelder, solidaritetsaksjoner og mye av dette ble samlet i Rønningenfestivalen som ble gjennomført 3 dager til ende i februar.

1.2 RØNNINGENS VERDIGRUNNLAG

I henhold til Lov om Folkehøgskoler § 1 har folkehøgskolene ansvar for å definere sitt verdigrunnlag. Rønningen har i mer enn 20 år arbeidet ut i fra disse tre verdiene; - **Kristen**, **Grønn** og **Global**. Dette kommer til uttrykk i skolens logo, der også trekanten, symbolet til skolens eier KFUK-KFUM Norge, er representert. Trekanten uttrykker vårt ansvar for det hele menneske, med Ånd, Sjel og Kropp.

I vårt daglige virke er hverdagsverdiene Ærlig, Rusfri og Til stede verdier vi styrer etter.

Skolens formål er definert i vedtektene:

1. å utfordre til engasjement og handling i samfunnet og gi opplæring og personlig vekst som grunnlag for videre utdanning.

2. å søke gjennom undervisning og miljøskapende arbeid å ta vare på det hele mennesket med ånd, sjel og kropp.
3. å vekke og fremme sunn kristen tro, der skolen legger til rette for et åpent og inkluderende kristent fellesskap blant elever og ansatte.
4. å utfordre til miljøbevissthet, en bærekraftig livstil og å fremme klimarettferdighet, lokalt og globalt.
5. å fremme demokratisk medborgerskap, global rettferdighet og fred, samt delta i internasjonal samhandling, fortrinnsvis med bakgrunn i skolens fagområder og KFUK- KFUM Norges samarbeidsland innenfor YMCA og YWCA.

Elevene kjenner verdiene våre godt; - Kristen, Grønn og Global, og ikke minst hverdagsverdiene: Ærlig, Rusfri og Til stede. Elevene blir introdusert til disse verdiene allerede på våre hjemmesider og i vår kommunikasjon forut for skoleåret, men om de ikke skulle være kjent med dem ved skolestart, vil de bli kjent med dem gjennom arbeidet vårt de første ukene av skoleåret. Det er vårt mål at verdiene internaliseres gjennom samspillet med elevene, enten det dreier seg om undervisningsinnhold, eksempelets makt i hverdagen, samtaler om hva som skal til for at vi skal klare å leve godt sammen, disiplinærsamtaler rundt alkohol og rus, eller enkeltsamtalene om elevers liv og bagasje som kan være medvirkende til at det er vanskelig å møte opp.

Elevene blir videre gjennom skoleåret utfordret på verdier knyttet til miljø og bærekraft, det å være globale medborgere, og de blir invitert til å være til stede i et åpent og raust kristent fellesskap.

Skolens verdier ligger til grunn for de ulike refleksjonene som kommer til uttrykk i denne selvevalueringen.

1.3 TEMA FOR SELVEVALUERINGEN

Ungdomskulturen er i stadig endring, mens våre verdier har ligget fast over lengre tid. Som et skoleslag som er forpliktet på å jobbe i henhold til eget verdigrunnlag, må også vårt eget arbeid hele tiden evalueres opp mot elevenes hverdag og deres preferanser og praksiser og deres verdiforankring. - Hvordan treffer vi dagens ungdom med vårt verdibaserte arbeid? I hvilken grad kjenner elevene til våre verdier når de velger å gå et år på vår skole, i hvilken grad forholder de seg til våre verdier og justerer egen praksis inn mot skolens og felleskapets verdiforankring, og hvor compatible er våre verdier med elevens praksiser i det daglige?

I det daglige arbeider vi med elevene ut ifra våre hverdagsverdier **ærlig, rusfri og til stede**. Dette er 3 hverdagsverdier som på mange måter henger sammen, men de siste årene har vi hatt større utfordringer knyttet til det å være en rusfri skole, og hva det faktisk skal bety i vår skolehverdag i 2023. Gjennom skoleåret 2022-2023 har vi jobbet mye med å finne en god måte å jobbe opp mot elevene på dette området. Derfor er vårt tema for årets selvevaluering:

Hverdagsverdier under press – med rusfri som case.

Hoveddelen av selvevaluering omhandler problemstillinger som det har vært nødvendig for skolen å drøfte i vår egen kvalitetsutvikling som verdibasert skole, der rusfri er en av de større utfordringene vi nå må forholde oss til. Oppsummeringen vil vise hvilke funn vi har gjort gjennom året.

1.4 PROSEDYRE FOR SELVEVALUERING, KVALITETSSIKRING OG KVALITETSUTVIKLING

Rønningen Folkehøgskoles personalråd drøfter tema for selvevaluering, hva vi ønsker å få ut av det og hvordan vi ønsker å arbeide med temaet. Personalrådet består av alle ansatte ved skolen, pedagoger, IKV, administrasjon og ledelse. I arbeidet med selvevalueringen legges det vekt medvirkning fra de ansatte og fra skolens elever.

Med kvalitetssikring oppfatter vi de krav og standarder vi til enhver tid skal møte for å oppfylle folkehøgskolelovens formål, krav og vilkår for tilskudd. Videre skal det sikres at skolen igjennom daglig praksis arbeider i tråd med egne planer, gir elevene det tilbudet vi har lovet, samt oppfyller skolens målsettinger slik de kommer til uttrykk gjennom skolens verdier og formål (vedtektene).

Skolens kvalitetsutvikling gjelder de større utviklingsområdene som skolen velger å fokusere på fra år til år, gjennom selvevalueringsarbeidet, men også det pågående fokus vi har på å forbedre oss i det daglige arbeidet - på flere områder. I den kvalitetsutviklingen som er forankret i arbeidet med selvevalueringen, jobber vi med kritisk gjennomgang og analyse av vårt arbeid på det valgte område for å gjøre funn som vi kan ta med oss i vår videre utvikling.

Kvalitetssikringen av skolens arbeid gjennomføres løpende gjennom rutiner som er bygget inn i våre ukentlige møter med alle pedagoger, ukentlige møter med alle elever, samt felles ukentlige møter der alle ansatte, miljøstipendiater og elevrådsledelse møtes. I tillegg har vi jevnlig personalråd for alle ansatte. Til sist drøftes vårt arbeid gjennomgående på ledelsesnivå, og gjennom rapportering til skolens styre på hvert styremøte gjennom året. På disse ulike arenaene er det rutinemessig gjennomgang av skolehverdagen og arbeidsmiljøet sett opp imot skolens målsettinger. På styrenivå og i Personalråd er kvalitetssikringen oftest formelt behandlet, mens mye av kvalitetssikringen for øvrig skjer i en kombinasjon av formelle og uformelle prosesser og møtepunkter, som gir oss et kontinuerlig innblikk i hvorvidt vi lykkes i forhold til våre mål.

Valg av tema for årets selvevaluering «Hverdagsverdier under press – med *rusfri som case*» er drøftet i personalråd, og er et tema som vi har kommet fram til i løpet av året. Vi arbeider med kvalitetsutvikling parallelt på flere områder, og falt ned på å skrive om dette temaet da det i svært stor grad berører vår kjernevirksomhet. Materialiseringen av arbeidet vårt med våre hverdagsverdier pågår gjennom alle faser av skoleåret, fra rekruttering til skolestart og gjennom skoleåret og helt til avslutningen. Her deltar både pedagoger, administrasjon og ledelse, og i utvidet forstand, alle ansatte og miljøstipendiater, - vi jobber alle med forankring i skolens verdier.

Arbeidet som kommer til uttrykk i denne rapporten begynte med evaluering av Rønningen som rusfri skole i etterarbeidsdagene 2022, med påfølgende arbeid med målsettinger, skolering og praktisk gjennomføring gjennom inneværende skoleår. Det skriftlige arbeidet i selvevalueringen er bygget på refleksjon over vår praksis gjennom året, samt vår evaluering i avslutning av skoleåret og under pedagogenes etterarbeid. 10 ansatte har deltatt i skrivearbeidet, 6 pedagoger og 4 fra administrasjon og ledelse. I tillegg har ruskonsulenten i Nordre Aker Bydel bidratt med en tekst.

Elevene har bidratt på ulike måter. Som elevgruppe har de deltatt gjennom spørreundersøkelser og evalueringer i Questback, som er gjennomført i hhv høst- og vårsemesteret. Et eget kapittel beskriver funnene som er gjort i undersøkelsene med elevene. Noen elever med særlig kjennskap til temaet, har gjennom intervjuer og kontinuerlig dialog gitt oss verdifull tilbakemelding på hvordan de opplever at vi jobber med tematikken på ulike nivåer. Til sist har vi hatt tett oppfølging med enkelte elever i forhold til rusproblematikk gjennom året. Dette har også bidratt til dybdekunnskap om problematikken i hverdagen.

2. HVERDAGSVERDIER UNDER PRESS

2.1 HVERDAGSVERDIENE - ÆRLIG, RUSFRI, TIL STEDE

På Rønningen er våre hverdagsverdier, *Ærlig, Rusfri og Til stede* skrevet på veggen sentralt i hovedbygget vårt. Praksisen med hverdagsverdier stammer fra den tiden da vi kunne jobbe med elevene uten et fastsatt sett av regler ved skolestart, og sammen med elevene definere hvilke regler vi skulle ha for vårt samspill gjennom året (2007 og noen år framover). Skolens hverdagsverdier lå da som et fundament og premisser for utarbeidelsen av disse felles skolereglene. Slik uttrykker vi fortsatt våre hverdagsverdier på hjemmesider og i vårt verdidokument:

Grunnverdiene er bakgrunnen for skolens regler, og i møte med enkeltelevne og i vårt fellesskap manøvrerer vi gjennom disse tre:

Ærlig - Sannhet i møte med elever, ærlighet i etiske spørsmål

Rusfri - Ingen alkohol eller andre rusmidler på skolen

Til stede - Tilstedeværelse i undervisning og aktiviteter med medelever og kolleger

De siste årene har det kommet klare krav til at skolens regelverk, inklusiv eventuelle sanksjoner, må være fastsatt før elevene takker ja til plass på skolen, slik at det ikke skal være tvil om hva elevene har å forholde seg til. Dette kravet er forståelig, men fratrukker samtidig skolene mulighet til å jobbe pedagogisk med elevene for å komme fram til et regelverk for skoleåret – et regelverk vi har erfaring med at gir et helt annet eierskap blant elevene, enn det fastsatte regler i forkant av året gir. I dag har vi derfor et sett av grunnregler for skoleåret som ligger annonsert på våre hjemmesider, og som elevene må signere på at de har lest og godtatt når de takker ja til plass ved skolen.

De grunnreglene som klarest utdypet hverdagsverdiene er:

2. All undervisning, morgensamlinger, organisert sosialpedagogisk virksomhet, lørdagsseminarer, elevkvelder (fredag/lørdag), prosjekter o.l. er obligatorisk. Elevene har ansvar for renhold og hygiene på internatene, og har i tillegg kjøkkentjeneste og renholdsoppgaver i fellesområder. Stort fravær uten gyldig grunn fører til disiplinærråd og kan føre til tap av skoleplass.

8. Rønningen er en rus- og alkoholfri skole.

Det er ikke tillatt å drikke alkohol eller å opptre synlig beruset på skolens område eller i umiddelbar nærhet. Det er heller ikke lov å oppbevare alkohol eller andre rusmidler på skolens område eller i skolens umiddelbare nærhet. Brudd på dette fører til behandling i disiplinærråd, og kan føre til bortvisning eller tap av skoleplass.

9. Ifølge norsk lov er det straffbart å bruke, oppbevare og omsette narkotika. På Rønningen gjelder forbudet om å bruke, oppbevare og omsette narkotika fra første til siste skoledag, inkludert ferier og frihelger. Brudd på dette fører til behandling i disiplinærråd og kan føre til bortvisning eller tap av skoleplass.

I det daglige styrer vi imidlertid etter hverdagsverdiene våre. Elevene kjenner til dem, og etter at vi har brukt tid på dem i begynnelsen av skoleåret, vet de også hva de betyr.

Hverdagsverdiene henger sammen. Ærlighet er en forutsetning for å snakke sant om livet, inkludert de forhold som skaper utfordringer, både for en selv og for fellesskapet. Tilstedeværelse er en verdi som både omfatter den fysiske tilstedeværelsen (fravær og oppmøte), men i dag gir det oss også mulighet til å snakke om den psykiske tilstedeværelsen, ettersom smarttelefoner og annen teknologi har endret vår evne og vilje til faktisk tilstedeværelse i et rom man er fysisk til stede i.

Vi ser også klar sammenheng mellom oppmøte og bruk av rusmidler i skolehverdagen. Ærlighet og tilstedeværelse er også forutsetninger for at vi kan jobbe godt med vårt arbeid med å være en rusfri skole. De siste årene er det nettopp denne verdien som har vært mest utfordrende å leve med i vårt i skolemiljø.

Vi har elever som ønsker et år i et rusfritt miljø, vi har elever som trenger det, med bakgrunn i egen rushistorikk i eget liv eller blant medlemmer i nær familie, og samtidig har vi elever som gjerne ser at tiden fra russefeiringen gjerne fortsetter etter at de har flyttet til storbyen Oslo.

Når vi nå i det videre drøfter om våre hverdagsverdier i dag er under press, slik vi driver folkehøgskole i Oslo, er det verdien rusfri som er case for drøftingen, selv om dette også henger sammen med de to andre, ærlig og til stede.

2.2 MED RUSFRI SOM CASE

De aller fleste elevene som kommer til Rønningen Folkehøgskole har akkurat lagt bak seg en russefeiring etter endt videregående skolegang. Det kan derfor for mange være en stor overgang å gå fra en periode der det er normalt med utstrakt bruk av rus til en skolegang der rusfri er idealet. Enkelte elever søker seg nettopp til en rusfri skole, andre har ikke så bevisst forhold til dette, og atter andre tenker kanskje at det ikke kan være så nøye hva som står på veggen.

Det har de siste årene vært rapporter som gir indikasjon et ungdomskull som lever sunnere, som drikker mindre og som bruker mindre dop. - en generasjon med mer fokus på mestring og ambisjoner. Samtidig kommer det nå rapporter om økt bruk av kokain og at stoffet er normalt i bruk på russebusser og på fester i Oslo. Historiene vi hører elevene våre fortelle fra sine miljøer om bruk av rusmidler, peker i ulike retninger, men vi finner dekning for alle historiene innenfor dataene som Ungdata legger fram fra sine undersøkelser.

Siden tusenårsskiftet har det vært rapportert om en markant nedgang i bruk av alkohol, mens tallene for 2022 viser at andelen som jevnlig bruker alkohol nå har gått opp igjen. Selv om alkohol er det desidert mest brukte rusmiddelet blant ungdom, har andelen som har prøvd cannabis økt de siste årene. Det er også flere unge enn tidligere som forteller at de har blitt tilbudt stoffer som hasj eller marihuana.

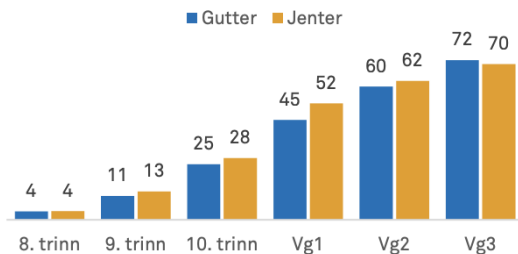
[Ungdata 2022](#) viser at kun 17% (18 % gutter/16% jenter) i Vg3 på landsbasis **aldri**, eller bare **noen få ganger**, har smakt alkohol. 77% av Vg3 elevene sier de har vært beruset siste år (76%/78%).

[Ungdata 2022](#) rapporterer også om økt bruk av andre rusmidler, der hasj og marihuana er de mest utbredte. De fleste som har erfaring med narkotiske stoffer, har prøvd en eller noen få ganger. Bruken er mer vanlig blant gutter enn blant jenter. Andelen som har prøvd narkotiske stoffer øker markant i løpet av tenårene. I 2022 rapporterte 26 % av guttene på Vg3 at de hadde brukt cannabis og 14 % at de hadde brukt andre narkotiske stoffer.

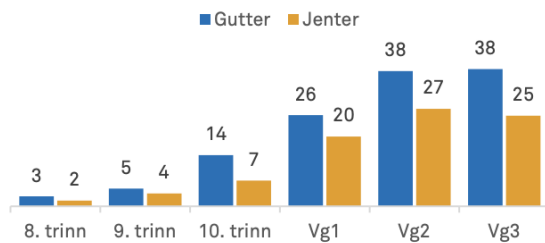
Nylig kom rapporten [Ung i Oslo 2023](#), som viser en viss økning i rusmiddelbruken fra 2021. Ser man hele tenåringsgruppen i Oslo under ett, har andelen som har vært beruset, andelen som har prøvd cannabis, og andelen som har brukt andre narkotiske stoffer siste år, økt med to til tre prosentpoeng på to år. Økningen har først og fremst skjedd blant de eldre tenåringene, der rusmiddelbruken i utgangspunktet er mest utbredt. Ungdommers bruk av alkohol ser ut til å være noe høyere på landsbasis, enn det man finner blant ungdom i Oslo (76%/78% mot 72%/70%). Rapporten viser

samtidig at bruk av narkotiske stoffer er mer utbredt i Oslo enn i landet forøvrig, selv om rapporten også viser at det er klare forskjeller mellom de ulike bydelene, og de ulike kulturelle miljøene i byen. Mot slutten av videregående har nesten 40% blant guttene brukt hasj eller marihuana, mot 25-27% av jentene i Oslo. Tabellene under viser data fra Ung i Oslo-undersøkelsen:

Prosentandel som har vært beruset i løpet av det siste året. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn

Prosentandel som har brukt hasj eller marihuana i løpet av det siste året. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn

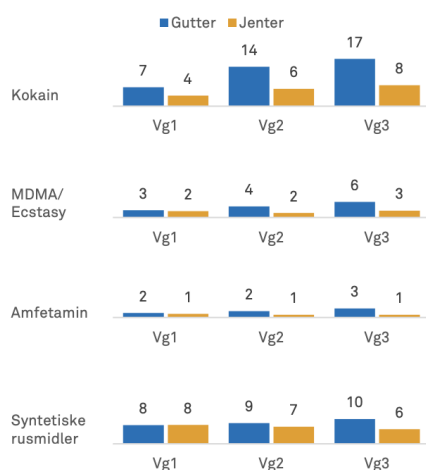

De mest oppsiktsvekkende funnene i rapporten er imidlertid at bruken av kokain har doblet seg fra 2021 til 2023, og er tredoblet fra 2018 til 2023. Blant guttene på Vg3 sier 17% at de har brukt stoffet, mens tilsvarende tall for jenter er 8%.

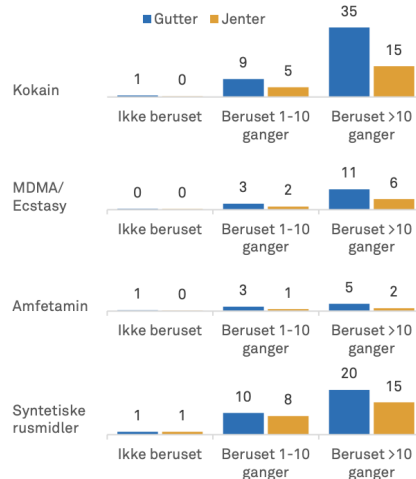
Det er også klar sammenheng mellom bruk av alkohol og bruk av kokain. Blant den firedelen av guttene på videregående som oftest har vært beruset på alkohol (mer enn 10 ganger siste år), rapporterer 35% at de også har brukt kokain siste år.

Bruk av MDMA/ecstasy (6%/3%) og amfetamin (3%/1%) har vært nokså uforandret siden 2018, mens bruken av syntetiske rusmidler (10%/6%) har økt.

Prosentandel som siste år har prøvd ulike narkotiske stoffer. Etter kjønn og klassetrinn på videregående

Prosentandel gutter og jenter som siste år har prøvd ulike narkotiske stoffer. Etter antall ganger beruset på alkohol siste år. Elever i videregående

Selv om Rønningen ikke har overtall av elever fra Oslo, sier funnene i Oslo-rapporten likevel mye om både bruk og tilgjengelighet i vår by, og våre utfordringer med å være en rusfri skole i Oslo i 2022-2023 vil måtte sees opp mot hvor vi er lokalisert, elevenes ulike bakgrunner og deres ulike ønsker for året på en folkehøgskole i Oslo. Til sist er det et viktig funn at det er en klar sammenheng mellom bruk av alkohol og andre narkotiske stoffer, og at en god del av denne bruken skjer i forbindelse med inntak av alkohol.

2.3 INTERNATSKOLE I STORBYEN OSLO

Rønningen Folkehøgskole er den eneste folkehøgskolen i Oslo. Vi har gjennom mange år forholdt oss til en kultur blant ungdom som er i utvikling, og har undret oss om ruskulturen på skolen også har sammenheng med at vi er en storbyskole i Oslo?

En elev fortalte i den siste elevsamtalen at han hadde prøvd hasj noen ganger før han kom til Rønningen, men at det ikke var så tilgjengelig på det lille stedet han kom fra. Her opplevde han det var enklere å få tak i, og han fortalte også at første gang han hadde røyka dette skoleåret hadde de vært en stor gjeng med elever fra forskjellige linjer som hadde møttes i skogen.

Andre elever har fortalt at Rønningen ble det stedet der de prøvde ut hasj for første gang. En elev fortalte "Vi spotter hverandre med en gang, vi som har erfaring og allerede første skoledag ble jeg spurt: skal du være med å røyke?"

Det at mulighetene for bruk av ulike rusmidler er veldig tilgjengelig i storbyen er noe vi som skole må forholde oss til kontinuerlig og ha et oppdatert og bevisst forhold til hvordan vi samtaler og følger opp våre elever rundt dette.

Skolen som hjem

I vårt skoleslag som internatskole bor elevene på skolen 24/7, og selv om mange elever aldri ville drukket eller ruset seg i annen skolesammenheng, opplever vi at grensen mellom skole og hjem viskes litt ut for elevene. Vi erfarer at det kan være vanskeligere å overholde regelen om å ikke bruke rusmidler, inkludert alkohol, på skolens områder når de blir husvarme på sitt eget rom og på egen etasje. Det å forstå at regelen om å ikke bruke rusmidler på skolens område ikke slutter kl. 16, men også gjelder på kveldstid og i helgene, kan være en utfordrende omstilling for flere. Holdninger som "Ingen andre merker det om vi «vorser» på eget rom", "Rommet mitt er en frison for meg så lenge det ikke går utover andre", kan være vanlig å møte på.

I tillegg finnes det gråsoner som de utnytter. «Jeg drakk jo ikke på skolens område og jeg gjorde det når vi hadde fri.» «Jeg gikk en tur i skogen med noen venner og vi røyket hasj, men det påvirker ingen.» Enkelte elever har en opplevelse av at deres private holdninger og handlinger ikke har noe med skolen å gjøre. Som pedagoger opplever vi at disse holdningene kommer i konflikt med vårt behov og ønske om å skape et trygt hjem for alle elever til alle døgnets tider. På en internatskole er vi avhengig av en høy grad av tillit ettersom vi ikke kontrollerer hva som skjer på alle rom til enhver tid. Vi trenger denne tilliten oss imellom for å skape et trygt hjem der alle kan få øve på å bli selvstendige, ta gode valg, være en positiv del av felleskapet og samtidig ha sitt privatliv.

2.4 SAMFUNNSMESSIGE RAMMEBETINGELSER

Gjennom 2021 presiserte Folkehøgskolerådet i flere saker regelverk som hadde sitt utspring i personvernlovgivningen, både i kommunikasjon overfor oss i folkehøgskolene og i noen saker også som tilsvar til medias forespørslers. Under pandemien var dette bl a regelverk i forhold til smittevern og mulighet for å kartlegge vaksinestatus hos elever og ansatte, men også folkehøgskolers praksis med testing ifm reglement rundt rus på skolene.

Presiseringene fra Folkehøgskolerådet, utløste en del refleksjoner hos oss på Rønningen. Vi opplevde at det i presiseringer og tilsvar virket som FHSR la seg helt på linje med intensjonene og verdiene bak personvernreglementet, mens det i liten grad ble problematisert at disse intensjonene og verdiene også kunne stå i motstrid til både intensjonene og verdiene som ligger til grunn for

folkehøgskoleloven og folkehøgskolelevingsloven i Norge. Nye regelverk, eller presisering av eldre regelverk, særlig i kjølvannet av GDPR, gjorde det klart at i dagens samfunn står de individuelle rettighetene til enkeltindividene over fellesskapets behov. Det skaper noen utfordringer for folkehøgskolene, som har fellesskapets særlige kraft som grunnlag for utvikling av unge mennesker i et trygt og godt skolemiljø.

Hos oss var det spesielt presiseringer knyttet til hva vi har lov til, eller snarere ikke lov til, i arbeidet med rus blant våre elever, som skapte mest frustrasjon og ettertanke. Selv om vi i liten grad har vært en skole med restriktiv praksis og strenge sanksjoner knyttet til elevenes rusbruk måtte vi nå justere deler av egen praksis.

Dette opplevde spennet mellom individuelle rettigheter på den ene siden, og fellesskapets behov på den andre, gjorde at vi inviterte til møter på Rønningen, der folkehøgskoleorganisasjonene kunne både prate med oss som driver folkehøgskole i Oslo, og med elevene våre. De fikk møte både elever med utstrakt rusbakgrunn, som hadde søkt seg inn på et år på en rusfri skole, og elever som synes det var greit å fortsette en praksis «med en fest på byen», slik de var vant til fra før de ble elever ved skolen.

Et av dilemmaene våre var hvordan vi skal kunne klare å skape et folkehøgskolemiljø som er trygt, godt og ivaretagende for de elevene som vi visste var blant de mest sårbare, og balansere dette mot et relevant regelverk og en relevant praksis overfor hele elevmassen ved skolen.

Vårt viktigste verktøy i arbeidet med elevene er å komme i posisjon til å ha ærlige samtaler om livet, og også om rusbruk - både alkohol og illegale stoffer. Det krever ofte «å ha satt noen penger i banken» før vi kommer i en slik posisjon, vi må skape tillit for å snakke sant sammen.

Men det er ikke alltid vi er i en situasjon der vi klarer å komme i ærlig dialog. Dersom elever ikke har ønsket å snakke sant om det vi enten har visst eller fått klare signaler om, har vi hatt en «hjemmel» i vårt eget skolereglement, som inn til skoleåret 21-22 var formulert slik i forbindelse med regel nr 9 om narkotiske stoffer: «Du må la deg teste om skolen ber om det».

Dette har vært et verktøy som vi de siste årene svært sjelden har tatt i bruk, men at det sto der, og at det kunne brukes, kunne for oss være et verktøy som gjorde at vi likevel kunne komme i posisjon til å snakke sant om de faktiske situasjonene.

I 2021 og 2022 ble det presisert at det ikke finnes hjemmel i Lov om folkehøgskoler til rustesting. I april 2021 ble politiets rammebetingelser for arbeid med rus presisert. Riksadvokaten slo fast at [politiet ikke har lov til å tvinge personer til å teste seg for rusmidler](#), dersom det kun er *mistanke* om narkotikabruk.

Bortfallet av rustesting som et mulig verktøy og våre politikontakters bortfall av virkemidler i sitt arbeid, sammenfallende med enkeltelevers bevissthet rundt egne individuelle rettigheter, gjør det mye vanskeligere for oss å komme i posisjon til å snakke sant om det som skjer i elevmiljøet. Dersom elever ønsker det, kan de prinsipielt ruse seg på skolens område eller nærområde, oppbevare narkotiske stoffer på rommet, distribuere til andre elever og med retten på sin side, si nei til rustest på bakgrunn av regler om informert samtykke og personvern.

[Departementet](#), [Utdanningsdirektoratet](#) og [Datatilsynet](#) presiserte også at et nei til rustest, ikke skal få negative konsekvenser for eleven. I praksis betyr det at selv om vi med temmelig stor sikkerhet kan vite at det er stoff i omgang på skolen, kan verken vi eller politiet gripe inn, så fremt ikke handlingen avdekkes idet den pågår.

Det er mange tapere i en slik situasjon, både enkeltelever som kan prøve stoff for første gang på en folkehøgskole, elever som må forholde seg til nye og ukjente praksiser og problemstillinger gjennom året, men ikke minst at et helt folkehøgskolefelleskap kan rammes.

Som rektor ved Rønningen skrev jeg en artikkel i bladet [Steg nr 2 2022](#) om disse dilemmaene: Rusfri folkehøgskole – er det mulig i 2022? (s.10-14)

Poenget mitt er absolutt ikke å få tilbake mulighet til å rusteste elever på folkehøgskolene. Vi er enige i at dette kan være en inngripende handling innenfor et asymmetrisk maktforhold. Men vi trenger verktøy for å skape et trygt skolemiljø for alle elever. Derfor ber jeg om at myndighetene gir folkehøgskolene hjemler som gjør oss i stand til å gripe inn i situasjoner der det er nødvendig for å skape nettopp trygge, gode og ivaretagende folkehøgskolefelleskap, slik [Opplæringslovens §9a](#) gjør. [Lov om folkehøgskoler](#) sier i § 5a at styret har ansvar for at læringsmiljøet er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til elevenes helse, sikkerhet og velferd. Men presiseringene videre handler om lokaler, inneklima og luftkvalitet, tekniske innretninger, universell utforming og tilrettelegging for begge kjønn. Men som en skole som ikke bare er en skole fra 08:30 – 15:30, men et hjem 24/7 i 9 måneder, må skolene ha hjemmel til å ivareta både elevenes læringsmiljø, deres bosituasjoner og hele folkehøgskolefelleskapet, slik at det er et folkehøgskolemiljø som er trygt og utviklende for enkelteleven gjennom felleskapets sosiale kraft.

Utfordringen er også gitt til det nedsatte Folkehøgskoleutvalget i [NOU 2022:16](#), under deres møte nr 2 på Rønningen oktober 2021, men de tok det ikke med i sin anbefaling nr 11 i forbindelse med punktet om læringsmiljø. Rønningen har imidlertid spilt dette inn også overfor Folkehøgskolerådet i deres arbeid med hørings svar, og de ber i [sin høringsuttalelse](#) departementet utrede om aktivitetsplikt bør hjemles, med referanse til Opplæringslovens §9a. Rønningen har også tatt utfordringen videre i [egen høringsuttalelse](#) til departementet i april 2023.

3. ERFARINGER FRA SKOLEÅRET 2021-2022

3.1 ERFARINGER MED RUSFRI SKOLE SKOLEÅRET 2021-2022

De 160 ungdommene som sjekket inn hos oss i august 2021 kom fra hele landet, inkludert en gruppe på ca. 20 stykker som kom fra ulike deler av verden. En ting de alle hadde til felles var at de hadde opplevd å være ungdom under en pandemi. Høsten 2021 var ikke samfunnet lenger nedstengt, men dette var en gruppe som hadde fullført et par viktige år av ungdomstiden sin med bl.a. digital skolehverdag, lange perioder med forbud mot å delta på ulike kultur- og idrettsarrangementer. De hadde i perioder svært liten kontakt med venner og for mange ble det en ensom hverdag.

Ut ifra hvordan vi opplevde fjorårets kull, var det mye som tydet på at dette var ungdommer som ikke var ferdige med å «feire» at de kunne gjøre ting i fellesskap sammen med jevnaldrende. De ønsket å være sosiale, men kullet bar preg av mangel på sosial kompetanse. Det ble raskt dannet seg små klikker, hvor en fellesnevner var behovet og ønsket om festing og rus. Undersøkelser viser at mange unge økte sitt bruk av illegale rusmidler under pandemien, for lettere å håndtere ensomhet, ulike psykiske utfordringer, kjedsommelighet og mangel på andre ting å gjøre. Rus ble for mange unge muligheten til å få en pause fra alt sammen.

Blant fjorårets kull hadde skolen størst utfordringer når det gjaldt rus med elever fra kreativ seksjon og idrettsseksjonen. Om det var tilfeldig er vanskelig å vite. Mange gikk omtrent ukentlig ut for å feste på byen, mens andre i tillegg benyttet seg av illegale rusmidler, både i umiddelbar nærhet til skolen og utenfor i forbindelse med fester.

Flere av skolens ansatte, først og fremst fra ledelsen og administrasjonen, forsøkte gjennom samtaler å få de ulike gruppene til å akseptere og følge våre hverdagsverdier; ærlig, rusfri og til stede – samt forstå hvorfor vi har troen på disse verdiene. Vi lyktes dessverre kun delvis. Noen innrømmet bruk av illegale rusmidler (stort sett cannabis) og trappet ned/kuttet helt ut i perioder. Vi forsøkte å tilby jevnlig samtaler til de som ønsket det, men vår egen kapasitet strakk ikke til og det var liten hjelp tilgjengelig utenfor skolen for disse elevene (ruskonsulenten i bydelen var fullbooket med andre ungdommer fra bydelen). Skolen hadde all grunn til å mistenke at det var et relativt stort omfang av rus på skolen, og at det var enkeltelever, med en viss posisjon i miljøet, som bistod med at rus var lett tilgjengelig. Som Oslo-skole, og med ungdommens kunnskap om hvordan få tak i rus, var tilbakemeldingen at man fikk tak i det man ønsket.

Hvem var de som brukte illegale rusmidler, og hvordan fant vi ut hvem de var? På et tidlig tidspunkt gjorde både ansatte, medelever og stipendiater observasjoner som ble meldt inn til ledelsen. Etter hvert var det også enkelte av de som ble tatt for rusbruk, som meldte inn bekymringsmeldinger for andre elever i sitt miljø. En av fjorårets elever fortalte selv at han ble introdusert for rus på Rønningen, og for han var det en stor lettelse å bli tatt og bli fulgt opp av en voksen. For en annen var det til hjelp å vite at han risikerte å bli bortvist /risikerte å miste skoleplassen sin, dersom han ikke klarte å holde seg «clean». For denne eleven var samtaler med ruskonsulenten i bydelen til stor hjelp. Han var også en av de som fikk kameraten sin til å spørre om hjelp med sitt rusproblem.

I løpet av året fikk vi til en god del, men dessverre satt vi på slutten av året med en følelse av at vi ikke hadde fått til det vi ønsket mtp å være en rusfri skole. Lojaliteten innad i miljøet var sterk, noen benektet hardnakket hele veien, selv om de visste at vi visste, mens et par stykker valgte siste skoledag og fortelle hele (?) sannheten. De følte skolen fortjente det! De navnga elever, fortalte hvor det utenfor skolens område var vanlig at elevene ruset seg, hvem de var bekymret for osv.

Denne avsluttende og oppsummerende samtalen ga oss noen bekreftelser på at mye av det vi gjør oppfattes som riktig og viktig av elevene; vi lytter, dømmer ingen og vi ønsker å tilby hjelp til de som ønsker en endring. De ga uttrykk for å skamme seg over å ha vært en så stor del av det miljøet skolen ikke ønsket.

Så hvorfor ble rus allikevel en del av hverdagen til flere på skolen? De kunne for egen del bekrefte økt bruk under pandemien. De nevnte at det lenge var vanskelig å snakke sant. De var redde for konsekvensene, og det tok tid før de forstod at vi faktisk ønsket å hjelpe dem til å jobbe med å få til en endring av eget rusbruk. Vi har praktisert å bortvise elever i 2-4 dager i noen tilfeller hvor man har brutt enkelte av skolens regler, som f.eks. ved drikking på skolen, innrømmelse av bruk av illegale rusmidler m.m. Man kan kanskje stille spørsmål ved om dette er en riktig reaksjon/straff, men tilbakemeldingen fra enkelte elever i fjor var at det var virkningsfullt og at vi derimot burde vært mer konsekvente med å følge opp med bortvisninger.

Så hva erfarte/lærte vi av skoleåret 2021-2022?

- Stadig flere av våre elever har erfaring med, eller er nysgjerrige på rus.
- Alle skolens ansatte bør vite noe om *hvorfor* så mange velger å ruse seg, og alle bør ha noe faktabasert kunnskap om rus.
- Den gode samtalen er viktigere enn noen gang. Oppnå tillit.
- Oppfølging er tidkrevende, men må prioriteres

3.2 EVALUERING OG ØNSKE OM FORBEDRINGER

Etter skoleåret 21-22 satt vi som hadde jobbet tettest på problemstillingen rundt rus i skolemiljøet igjen med en følelse av at vi ikke hadde lykkes. I tiden etter skolen gjennomførte ledelse og sosialteam en evaluering for å få en felles forståelse av hva som hadde vært forholdene for dette skoleåret og hvordan vi kunne jobbe for å unngå at vi satt igjen med samme følelse etter det kommende skoleåret 22-23. Med oss inn i evalueringen hadde vi viktige innspill fra elever som selv hadde vært en del av rusmiljøet dette året.

- Miljøet etableres første uke
- Tema må tas opp på et tidlig tidspunkt
- Opplevelsen av raushet er viktig
- Tilsynslærer bør gå runder på kvelden, følge med bak internatet.
- Sanksjoner må følges opp, og de må være av et omfang som gjør at de virker preventivt.

Når vi satte ord på vår egen opplevelse gikk det igjen at vi hadde mangel på verktøy for å komme i posisjon til å snakke sant med de elevene som enten hadde utfordringer med eget rusbruk eller de elevene som var pådrivere for ruskultur i skolemiljøet. Vi opplevde også av at det var stort sprik i vår egen oppfølging av de elevene og sakene som «kom på bordet». Dette hang til dels sammen med at det i den tiden omfanget av hvor mange elever som hadde brutt skolens rus-regelement ble avdekket, også sammenfalt med at skolen fikk sitt første koronautbrudd. Dette gikk dessverre ut over kapasitet rundt videre oppfølging av noen av elevene vi hadde hatt innledende samtaler med. Noen av disse elevene skulle ha fått sanksjoner som kunne ha virket preventivt i skolemiljøet, mens andre skulle ha blitt satt i kontakt med noen de kunne ha snakket åpent med for å få hjelp med eget bruk. Vi var derfor svært samstemte om følgende: Vi må i allefall sørge for å følge opp de elevene vi starter en prosess med!

Vi trakk frem tre hovedmomenter som vi la til grunn for videre arbeid

- Mangel på verktøy, kunnskap og mulighet for sanksjoner
- Utfordringen med å koordinere hvem som følger opp hva
- Pedagogene følte seg satt på sidelinja og synes det var vanskelig å gå inn i tematikken.

Videre jobbet vi med følgende problemstillinger:

- Hvem skal involveres når?
- Hvilke reaksjoner tror vi på?
- Hvilke mulige eksterne ressurser kan vi bruke?
- Hvordan jobbe med rustematikk i det store skolefellesskapet?
- Hvordan jobbe med rus på linje?
- Hvordan jobbe inn mot den enkelte, hvilken hjelp kan vi tilby og hvem skal følge opp?

Arbeidet med disse problemstillingene var utgangspunktet for konkrete tiltak, føringer og innhold inn mot skoleåret 22-23.

4. RUSFRI FOLKEHØGSKOLE I 2022-2023

4.1 KOORDINERING AV ARBEIDET

For å bedre sørge for at elevsaker fikk adekvat oppfølging utarbeidet ledelsen før skolestart 2022 en ny modell for å følge opp enkeltelever. Dette var ment som et verktøy som skulle gjøre det enklere å følge en fast prosedyre, samt holde oversikt over de ulike hendelsene hvor det hadde vært brudd på skolens grunnregler bl.a knyttet til rus. Med de nye rutinene ble linjelærer også involvert helt fra første eller andre samtale, noe som har bidratt til lettere å kunne ivareta og følge opp elevene på en god måte. Dette skjemaet omfattet flere forhold som vi ville nærme oss systematisk. Målene var flere:

- Sørge for at alle elever og saker ble fulgt opp, og ha en felles policy i oppfølgingen
- Systematisk arbeid for å aktivt involvere linjelærerne og andre ansatte i arbeidet med enkeltelever og grupper
- Gi mening til, og progresjon fram mot “disiplinæråd” som en passende del av dialogpedagogikken og allmenndanningsprosjektet

OPPFØLGING ELEVSAKER

Elevsak opprettes på bakgrunn av bekymring knyttet til elev. Det kan handle om at eleven har vært involvert i en enkelthendelse som er i strid med grunnreglene på skolen, manglende oppmøte, bekymring om rus og/eller handlinger som virker negativt på fellesskapet på skolen eller på linja/bydel.

1. Samtale med linjelærer + 1 fra admin/sosialteam

Når en bekymring eller hendelse er meldt inn skal samtale gjennomføres så fort som mulig. Samtalen er første innsteg og avgjør hvilke tiltak som skal iverksettes videre. Samtalen skal gjennomføres av linjelærer (evt bydelslærer) sammen med en fra administrasjon eller sosialteam. Hovedmålet er å skape tillit og etablere en ærlig dialog rundt det som har skjedd. I hvor stor grad man opplever å få til en konstruktiv og ærlig samtale har stor betydning for hvilken oppfølging saken får videre.

RUS - CANNABIS/NARKOTIKA

Kjersti/AK/Lillian

Hvorfor ruset du deg?
Har du forsøkt det til foreldrene dine?
Behov for oppfølging eksternt
Behov for oppfølging på huset
Reaksjon/Konsekvens/Videre oppfølging

RUS - ALKOHOL

Mar/Dia/Ottar

Hadde du tenkt at dette året kom til å bestå av drikking/feiring for deg?
Hvorfor drikker du?
Hvordan opplever du fellesskapet på skolen?
Hvordan skulle du ønske at det var?
Hvordan ser du din rolle i fellesskapet?

2. Konsekvens/Reaksjon

Enkeltsamtale/ Oppfølging instemt	Disiplinæråd	Alternativ undervisning	Bortvisning 1 (Minimum 4 dager)	Skriflig tilsømming/ fjelle- skiltet om fortsatt skolegang	Bortvisning 2: Ikke kommer tilbake før avtalen er fullt opp	Utvising 2: Tap av skoleplass
X	X	X	X	X	X	X
Ifølge norsk lov er det straffbart å bruke, oppbevare og omsette narkotika. På Rønningen gjelder forbudet om å bruke, oppbevare og omsette narkotika fra første til siste skoledag, inkludert ferier og tilhøytter. Straff på dette fører til behandling i disiplinæråd og kan føre til bortvisning eller tap av skoleplass.						
X	X	X	X	X	X	X
Rønningen er en rus- og alkoholfri skole. Det er ikke tillatt å drikke alkohol eller å oppte synlig benuset på skolens område eller i skolens umiddelbare næhet. Det er heller ikke lov å oppbevare alkohol eller andre rusmidler på skolens område eller i skolens umiddelbare næhet. Straff på dette fører til behandling i disiplinæråd, og kan føre til bortvisning eller tap av skoleplass.						

3. Videre oppfølging

Alle samtaler skal lagges. Dette gjøres i stikkordsform i et eget lukket skjema som kun admin har tilgang til. Rebert etter disiplinæråd følger egen prosedyre. Hver samtale må følges opp videre. Konsekvenser som bortvisning og utvisning krever behandling i disiplinæråd. Presiser hvordan saken skal følges opp og hvem som skal følge opp videre. SKAL FØLGES OPP MED KONKRET AVTALE!

Verktøy og mulige tiltak:

Flyers med konkret kunnskap om tema
Allere seg med stipendiaten om eleven ønsker det
Samtale med ruskonsulent
Hjelp til å snu dagnrytmen og setter gode vaner

Verktøy og mulige tiltak:

Disiplinæråd som sanksjon
Samtale i klasse om drikkekultur
Få ansvar for å arrangere noe for fellesskapet
Øvelser om gruppetalltet
How to start a movement - Derek Sivers - Youtube

Se hele modellen under vedlegg.

Tilbakemeldingen, særlig fra pedagoger, var at det var godt å få på plass et felles «kart» over dette landskapet. Arbeidet som ble gjort med dette dokumentet vil være et utgangspunkt for videre arbeid med å få på plass en helhetlig rusplan for skolen

4.2 KUNNSKAPSLØFT FOR ANSATTE

Etter fjorårets erfaringer ble det fra ledelsen besluttet at vi måtte sette mer fokus på problematikken og se nærmere på hva vi faktisk kunne gjøre annerledes.

Berøringsangst blant de ansatte? Jo, til en viss grad. Mange av skolens pedagoger har gitt tilbakemelding på at rus oppleves som problematisk å snakke direkte med elevene om. Det skyldes både manglende kunnskap, men også at det kan oppleves som svært krevende å skulle skifte mellom å veilede og undervise i det ene øyeblikket, for så å prate fortrolig om kanskje noe av det mest private, som ofte kan være skambelagt, og som de i tillegg vet at strider mot skolens reglement.

Hvordan kan vi jobbe annerledes med utfordringene skolen har med elever som ruser seg?

For at alle ansatte og årets stipendiater skulle få noe mer kompetanse om trendene blant dagens unge når det gjelder alkohol og illegale rusmidler, inviterte vi en representant fra [Rusinfo](#) til holde en presentasjon i forbindelse med våre forarbeidsdager. Bestillingen til Rusinfo fra oss var følgende;

- vi ønsker mer forståelse rundt menneskers ønske og behov for å ruse seg
- vi ønsker å lære mer om de mest vanlige rusmidlene; hvordan de fungerer og hvordan lettere kunne oppdage rusbruk
- vi ønsker råd til hvordan vi kan komme i posisjon for gode samtaler med elevene
- vi ønsker råd til hvordan vi best mulig kan veilede de elevene som ønsker hjelp med å endre sin rusbruk

Gjennom presentasjonen fikk vi ny kunnskap og flere gode tips om hva som er viktig å tenke på når man snakker med ungdom om rus. Ved å starte skoleåret med fokus på rus, og hva det kan gjøre med miljøet på skolen, fikk alle et bedre utgangspunkt for å jobbe med det videre.

Et viktig moment vi tok med oss fra denne økta var betydningen av å også fokusere på ungdommers alkoholvaner, da mange har sitt første møte med illegale stoffer i sammenhenger det nytes alkohol.

Samtidig som vi jobbet med problemstillingen lokalt på Rønningen skrev rektor artikkelen om rus i Steg. Vi hadde gode samtaler med NKF om vårt behov for å ta tak i problemstillingen og støttet skoleutviklingsutvalget i å jobbe videre med problemstillingen. Våren 2023 kom invitasjonen til pilotprosjektet med to + to dagers samling hvor vi valgte å delta med 3 representanter fra skolen.

4.3 FAGLIG FORDYPNING

Folkehøgskolen og rus. Fra regelfokus til dialog. Fra pekefinger til fakta:

– fagdag arrangert av NKF, FHF og KORUS hvor skolen var representert med assisterende rektor, internatleder og rådgiver. Dette var et kompetansehevingsprosjekt om hvordan ansatte på folkehøgskoler skal kunne 1) øke sin kunnskap og kompetanse om ungdom og rus, 2) møte elever som er nysgjerrige på rus, sliter med eget rusbruk, eller er bekymret for en venns rusbruk, med konstruktive handlingsalternativer, og 3) gjennom dialog, kunnskap og informasjon, bidra til å gi elever grunnlag for å ta egne valg.

Kurset gikk over fire dager på nyåret og ga mye nyttig informasjon rundt temaet «ungdom & rus», i tillegg til at det var en fin anledning til å høre om hvordan det er på andre folkehøgskoler og hvordan de håndterer de ulike utfordringene. Rus er ikke kun et problem for byskolene, men mye kan tyde på at omfanget er større på de store skolene, og spesielt de som ligger i umiddelbar nærhet til noen av landets største byer.

En av foredragsholderne, Fred Rune Rahm, lege og tidligere seniorrådgiver ved KORUS, presenterte “Spesiell risiko ved folkehøgskoler” med tanke på rus. I tillegg ga han en innføring i hvordan rusmiddelbruk i ungdomsårene kan føre til endringer i hjernen og bl.a. prege hvordan personligheten utvikles. Nokså skremmende informasjon om hvor alvorlig rusbruk *kan* være! “Spesiell risiko ved folkehøgskoler”; - det er mye frihet, ikke eksamenspress, fravær av foreldrekontroll og sist, men ikke minst, *gruppedynamikk*. Det som trumfer alle andre hensyn er om du blir stående utenfor gruppen/fellesskapet.

Vi vet at flere som begynner hos oss på Rønningen, som ønsker å være en rusfri skole, ikke bare tiltrekker seg de elevene som tar avstand til rus, men også flere av de som i utgangspunktet tenker at det på en rusfri skole vil bli enklere å kutte ut rusbruken. Dessverre så opplever vi at de som har erfaring med rus finner hverandre omtrent rett etter oppstart på skolen. En fellesnevner for alle som kommer til oss, er at de ofte er urolige for at de ikke skal få seg venner/finne sine å henge med. Mye kan nok tyde på at redselen for å bli stående utenfor, gjør at flere ser på det å bli med ut på byen og/eller ruse seg på illegale rusmidler, er en enkel måte å føle seg inkludert.

Rahm presiserte at det er avgjørende at informasjonen som gis til ungdom om rus er basert på ærlighet. Hvis skolens ansatte utelukkende bruker pekefingeren og forteller om farene ved rus, vil det fort virke mot sin hensikt. Han trakk fram at vi må være villige til å diskutere flere sider ved rusen (det er jo en grunn til at folk ruser seg). Jeg opplever at vi fra skolens side forsøker nettopp dette; vise forståelse, samtidig som vi håper at elevene skal åpne for å se at det finnes alternativer til rus, samt vise forståelse og respekt for våre regler og verdier.

I løpet av kurset ble vi introdusert for metodikken, **Motiverende Intervju (MI)**, som er et samtaleverktøy utviklet for å brukes i samtaler om endring. MI er et holdningssett og en væremåte i møte med andre mennesker, uavhengig av type problemstillinger. MI kan brukes både i samtaler med enkeltelever og i gruppesamtaler.

Foreløpig er vi kun et par ansatte som så smått har begynt å teste ut denne metodikken. Vi ser helt klart at alle skolens ansatte kan ha nytte av MI. Både når det gjelder samtaler rundt rus, men også i forbindelse med elevsamtaler generelt. Vi vil videre se på muligheten for å introdusere og jobbe med dette verktøyet for pedagogene neste år.

4.4 SAMARBEID MED RUSKONSULENT I BYDELEN

Hvilken hjelp kan vi tilby de som ønsker endre sin bruk av illegale rusmidler?

De elevene vi kommer i dialog med, og som snakker ærlig om sitt forhold til rus, har etter vår erfaring et ønske om å ta imot hjelp til å trappe ned, eller slutte helt. Mange unge har en del kunnskap om ulike rusmidler, og hvordan disse kan påvirke en – og noen tror de vet mye. Selv om det finnes mye informasjon lett tilgjengelig på nettet, så opplever vi at våre elever gjerne vil ha noen å snakke med. For de fleste har det vært uaktuelt å prate om sitt forhold til rus på hjemmebane og flere melder de har opplevd å bli møtt med lite forståelse på videregående skole, men det er også de som har hatt gode samtaler med helsesykepleier på skolen, fastlegen sin og andre samtaletilbud i sin hjemkommune.

Rønningen har i flere år samarbeidet med ruskonsulenten i vår bydel. Ruskonsulentene har i perioder hatt svært begrenset bemanning, i kombinasjon med veldig mange ungdommer og skoler som har behov for deres tilbud om samtaler og hjelp med å følge f.eks. et hasjavvenningsprogram, noe som har gjort det til tider vanskelig for oss å få ekstern hjelp til våre elever. Vi er flere ansatte, som er tilgjengelige for samtaler, men vi er ikke ruskonsulenter, og for mange oppleves det som vanskelig og skamfullt å prate med noen av oss om sitt forhold til rus.

Må man være en fagperson for å kunne hjelpe en som sliter med rus? Nei, ikke nødvendigvis, men for de aller fleste vil det være en stor fordel. Dette skoleåret, 22-23, har vi vært heldige, da bydelen nå ser på Rønningen og våre elever, mer som en naturlig del av deres nedslagsfelt, med tilhørighet i bydelen Nordre Aker.

Litt over en håndfull elever har i år hatt mer eller mindre ukentlig oppfølging av ruskonsulentene. I stor grad har samtaler foregått her på skolen. Elevene som har fått tilbud om dette frivillige oppfølgingsopplegget, har utelukkende gitt positive tilbakemeldinger. De føler seg ivaretatt, forstått, og de opplever at de får en type hjelp og veiledning som de ser på som verdifull og nyttig. Ruskonsulentene stiller seg også positivt til å samarbeide med foreldrene i de tilfellene hvor eleven selv ønsker dette.

Er behovet for ekstern hjelp større enn hva vi får til pr i dag? Svaret er nok ja, for mot slutten av året dukker det ofte opp elever som har fått med seg at noen får ekstern hjelp, og tar i noen tilfeller selv initiativ for å høre om det mulighet også for dem å bli en del av den gruppen som prater med ruskonsulentene.

Med de tilbakemeldingene vi får fra både elevene og ruskonsulentene, så oppleves det som at vi jobber med «problematikken» på en god måte, når vi kommer dit at ungdommen selv setter pris på hjelpen de får. Det er desto vanskeligere å håndtere når vi har elever som ønsker profesjonell hjelp, men ikke kan få det pga for dårlig kapasitet i bydelen, og mangel på nok gratis lavterskeltilbud. Går alt etter planen, vil flere elever kunne få tilbud om samtaler hos ruskonsulent kommende skoleår - for det er dessverre lite realistisk å tro at behovet vil bli noe mindre.

Tilbakemeldingen fra ruskonsulentene på skolens arbeid var god, da vi hadde en evaluerende samtale før sommeren. Han trekker fram at noe av det vi tilbyr ungdommene på folkehøgskole, som mange av dem har savnet, er; - en vedvarende, varm respektfull og nysgjerrig voksenkontakt. Holdningen og praksisen vi har, er tuftet på klare *felles verdier*, og *felles forståelse av intensjonene bak verdiene våre*. Han pekte også på rammene våre; huset, lokalene, den hverdagslig gjentakelse - om det er frokosten som serveres hver dag, eller at rom skal ryddes, eller at kafeen er åpen for alle hele døgnet. Disse og flere rammebetingelser er med på at ungdommene kan slippe «guarden», slippe å holde seg selv oppe, våge å kjenne på at noen vil dem vel og tror på at de kan ta tak livet sitt - og at det finnes alternativer til rusen.

Med «rusfri» som en av våre hverdagsverdier, har vi bl.a. dette temaet oppe i fellesfaget nokså tidlig på skoleåret. Som en oppfølging inviterer vi videre inn bydelens ruskonsulent, som gir ungdommene faktabasert informasjon om ulike rusmidler og hvordan dette kan påvirke dem på ulike måter. Det er ofte hasj/cannabis som blir presentert, men kanskje burde vi startet med det rusmidlet som er vanligst, og som skader flest; alkohol? Det er fortsatt slik at veldig mange har et forhold til alkohol, mens de som jevnlig bruker illegale rusmidler ofte er en noe mindre gruppe.

4.5 RUSKONSULENTENS ERFARINGER I SAMARBEIDET MED RØNNINGEN

- refleksjon fra en av ruskonsulentene i Nordre Aker Bydel, Oslo

For ungdom som har utfordringer knyttet til rusmidler ser jeg mange fordeler ved å gå på folkehøgskole. De fleste som går på folkehøgskole gjør det borte fra der de bor og får på denne måten avstand til det hjem og miljø de er vant til. Er det utfordringer hjemme, eller de er en del av et negativt miljø, så er denne avstanden en positiv faktor og god hjelp dersom man ønsker endring. Slik jeg opplever folkehøgskoler, så fungerer skolen også som et hjem. For dem som bor i utrygge situasjoner kan folkehøgskolen som bostasjon være med på å skape den trygghet og stabilitet som mange av dem som har rusutfordringer trenger. Jeg har også inntrykk av at det er et helt spesielt miljø på en folkehøgskole. Her skapes det relasjoner og bånd mellom elevene på en måte som man muligens ikke finner andre steder. For en elev med rusutfordringer kan det være veldig nyttig å være del av et slikt positivt miljø og få kjenne på relasjoner der rus ikke er en faktor.

Etter å ha snakket med elever på Rønningen hører jeg også om at elevene får veldig gode relasjoner til sine lærere, rådgiver og andre ansatte ved skolen. De forteller at de voksne ved skolen også fungerer som foresatte. Det er voksne som bryr seg om hele eleven og det som angår den. Unge med rusutfordringer vil ha godt av slike relasjoner til voksne. Å gå fra rusbruker til rusfri kan ofte være en lang og smertefull vei å gå for dem det gjelder. Å ha trygge voksne som er med dem, støtter dem og heier på dem i denne prosessen vil være en stor fordel. For motiverte unge med rusutfordringer kan en folkehøyskole og dens rammer ha god nytteverdi i en prosess hvor man ønsker å slutte med rus.

Snur man på dette så kan man også finne noe av utfordringen. Flere umotiverte elever med rusutfordringer på samme skole kan ha motsatt effekt fra det jeg skriver over. Ved at de finner hverandre, danner et rusnettverk og på denne måten hjelper hverandre å opprettholde rusutfordringer. Da er det også fare for at andre elever uten slike utfordringer rekrutteres og blir en del av dette miljøet.

Jeg opplever at det har vært et godt samarbeid med meg og Rønningen folkehøyskole det siste året. Vi har funnet en god måte å samarbeide på i ulike roller. Jeg har forsøkt å være til stede på skolen annenhver uke og tilbudt elever oppfølging ved bydelens helsestasjon. Jeg opplever ofte å få gode relasjoner og at flere av elevene ved Rønningen har et godt utbytte av samtalene og oppfølgingen de får hos meg.

Nettopp det nære samarbeidet jeg har hatt med skolen vil jeg trekke frem som en av hovedfaktorene til at elevenes utbytte er godt. Elevene forteller at de opplever at det er et team av voksne omsorgspersoner rundt dem som vil dem deres beste. En gjeng med voksne som har troen på at endring er mulig og står sammen med dem i deres utfordrende prosesser.

5. ELEVENES PERSPEKTIVER OG PRAKSISER

5.1 HVERDAGSVERIDER - FRA SØKER TIL ELEV MED FULLFØRT SKOLEÅR

Elevene ved Rønningen Folkehøgskole blir eksponert for skolens verdier og regler på ulike stadier. På hjemmesidene når de vurderer å søke plass ved skolen, i opptakssituasjonen der de må signere på at de har lest, forstått og godtar vårt regelverk, når de kommer til oss snakker vi om skolens verdier i både åpningstale og avslutningstale, vi jobber med verdier i innledning til skoleåret, og verdiene legger føringer for de pedagogiske valgene vi tar i undervisningen gjennom året, i fellesfagene, på internatet, i valgfag og på linje.

Vi blir kjent med elevene på ulike måter og lærer de å kjenne gjennom samtaler, undervisningssituasjoner, i det sosiale fellesskapet, på turer, og gjennom undersøkelser vi gjennomfører. Ikke overraskende resonnerer skolens verdier ulikt mot ulike elever. For noen er det viktig at Rønningen er en kristen skole, for andre kan det definitivt virke skremmende. For noen er det svært viktig at skolen har rusfri som verdi, og avgjørende for valget av skole, for andre er det noe som kan forbli et mål som er skrevet på veggen. I dette spennet jobber vi med elevene våre. Vi skal skape samforståelse, og lojalitet til felles regler og praksiser. Alle blir fort enige om at vi skal ta

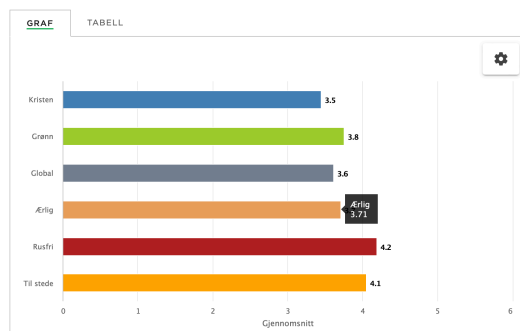
hensyn til elever som har med seg bagasje, f eks fra rus, men ikke alle tar inn over seg at egen praksis kan bidra til utrygghet for de samme elevene.

Vi har stilt elevene ulike spørsmål gjennom Questback på ulike tidspunkter gjennom året. Noen av disse har berørt våre verdier.

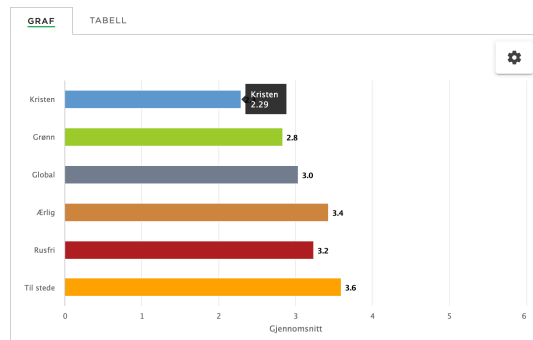
I sluttevalueringen har vi spurt elevene i hvor stor grad de kjente til våre verdier, Kristen, Grønn og Global og Ærlig, Rusfri og Til stede før de ble elev hos oss (gjennom markedsføring og kommunikasjon, hjemmesider og ulike digitale flater). På en skala fra 1-6 er Rusfri verdien flest sier de kjente til før skolestart, med 4.2 som score (fra 1-6). 72,5% av svarene indikerer at de kjente godt eller svært godt til Rønningen som en rusfri skole med score fra 4-6. Kun 5% sier de i liten grad viste at skolen var en rusfri skole (score 1).

En større andel sier at verdien rusfri hadde lite å si for at de valgte å gå på Rønningen skoleåret 22-23, der 27,8% gir laveste score. 24,1% gir betydningen av rusfri score 4, mens ytterligere 25,4% gir score 5-6.

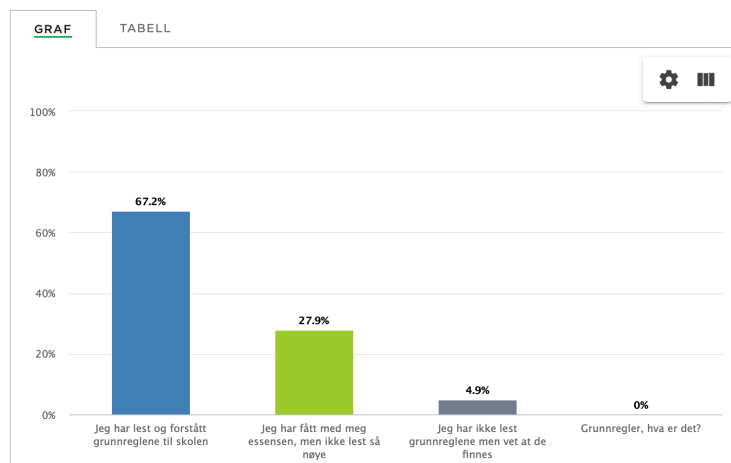
På en skala fra 1-6, i hvor stor grad ble du kjent med Rønningens verdier før du begynte hos oss (gjennom markedsføring og kommunikasjon, hjemmesider, digitale flater m.m.)

På en skala fra 1-6, i hvor stor grad hadde skolens verdier noe å si for at du valgte Rønningen?

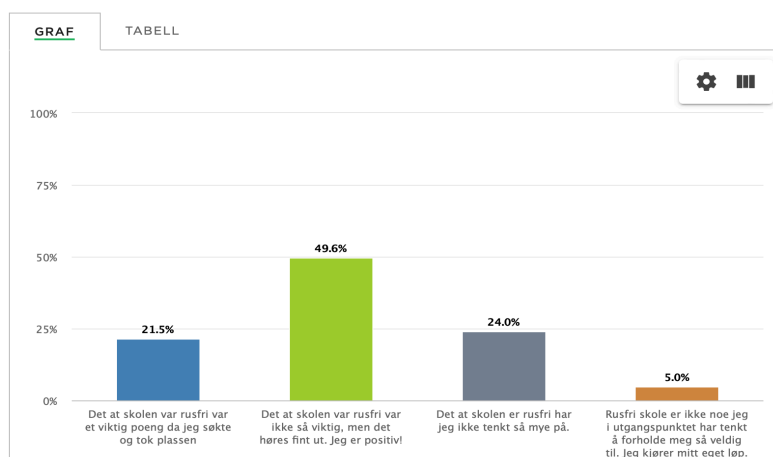

Under arbeidet med verdien rusfri første skoleuke, gjennomførte vi en anonym spørreundersøkelse.

Da vi spurte elevene om de har lest og forstått grunnreglene ved skolen, svarer 67,2% at de har lest og forstått. De øvrige har fått med seg essensen, men ikke lest så nøye (27,9%) eller de har ikke lest, men vet at de finnes (4,9%).

Hvor viktig var det for deg at skolen har "rusfri" som en av sine verdier da du søkte og tok plassen hos oss?

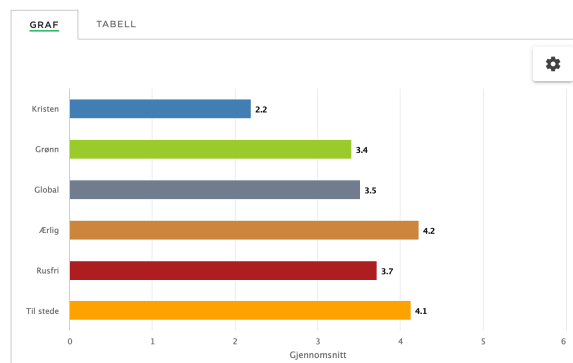
For 21,5% var det et viktig poeng at skolen var rusfri da de søkte og tok plassen på Rønningen. På samme spørsmål svarte nesten halvparten (49,6%) at det ikke er så viktig for dem, men at de var positive. 24% hadde ikke tenkt så mye over det, mens 5% svarte at dette var noe de i utgangspunktet ikke hadde tenkt å forholde seg til.

8,3% oppgir at de aldri har drukket eller prøvd andre rusmidler. I de øvrige påstandene svarer elevene på egen ruspraksis og hva slags ruskultur de kommer fra:

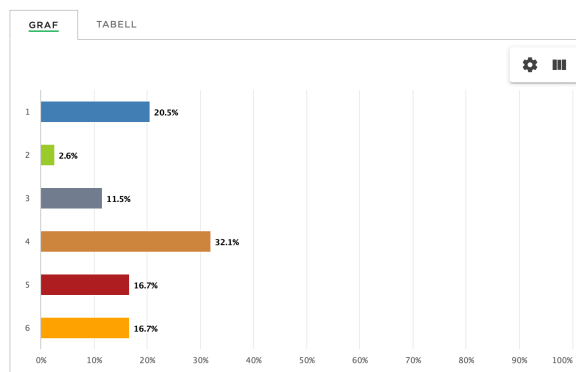
	Prosent
Jeg har aldri drukket alkohol eller prøvd *andre rusmidler	8.3%
Jeg drar gjerne på en fest, men trenger ikke å drikke / ruse meg for å kose meg.	26.7%
Jeg blir utrygg av å være i nærheten av folk som drikker / ruser seg og har stort sett holdt meg unna.	2.5%
Jeg kommer fra en festekultur der både alkohol og *andre rusmidler er vanlig	22.5%
Jeg kommer fra en festekultur der det er vanlig å drikke mye	18.3%
Jeg har for det meste drukket i små mengder i mindre settinger	18.3%
Jeg har opplevd å bli ekskludert fordi jeg ikke drikker / ruser meg	0%
Jeg har opplevd drikkepress eller press til å prøve andre rusmidler	3.3%

I evalueringen av skoleåret ber vi elevene svare på hvor viktige skolens verdier har vært for dem i løpet av skoleåret. Av hverdagsverdiene scorer Ærlig (4,2) og Til Stede høyere enn Rusfri (3,7). 20,5% av elevene sier at Rusfri ikke har vært viktig for dem (1), for 32,1% har Rusfri vært litt viktig (4), mens for 33,4% har Rusfri skole vært svært viktig (5 og 6) når vi kommer til avslutningen av skoleåret.

På en skala fra 1-6, i hvilken grad har Rønningens verdier vært viktige for deg i løpet av skoleåret?

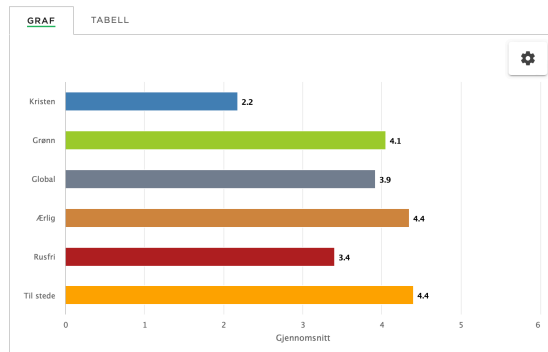

Rusfri

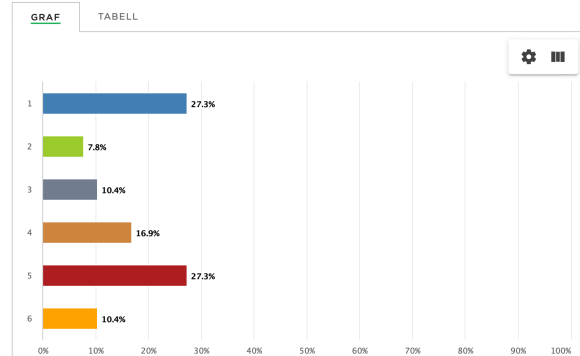

Når vi videre stiller spørsmål om i hvilken grad Rønningens verdier er relevante for elevene som unge i 2023, vises et noe annet bilde enn hva som har vært viktig gjennom skoleåret. Verdien Kristen scorer likt med score på 2,2 (av 6), mens Grønn og Global framstår som mer relevant framover enn hvor viktige de har vært gjennom skoleåret (Grønn går fra 3,4 til 4,1 / Global fra 3,6 til 3,9). Mens Ærlig og Til Stede også er noe mer relevant for unge i dag (Ærlig går fra 4,2 til 4,4 / Global fra 4,3 til 4,4), svarer elevene at Rusfri er mindre relevant som ung i dag, enn verdien har vært viktig gjennom skoleåret på Rønningen.

På en skala fra 1-6, i hvilken grad er Rønningens verdier relevante for deg som ung i 2023?

Rusfri

Ser vi videre på dataene for rusfri, er det like mange som graderer Rusfri med score 1 som med score 5 i vurderingen av hvor relevant denne verdien er for unge i dag. Mer enn halvparten mener Rusfri er relevant for unge i dag innenfor skalaens øvre halvdel (54,5% score fra 4 – 6), mens på den andre siden er det en stor andel som mener Rusfri ikke er relevant ved å gi score 1, med 27,3%.

Elevene har kommet til oss med ulike preferanser, praksiser og verdier. De har møtt våre praksiser og verdier. Noen har endret syn i løpet av året, andre har det ikke. Mange har endret praksis mens de er elever ved skolen, mange forstår hvorfor vi skal ta vare på hverandre i et stort og trygt fellesskap, men ikke alle forstår hvorfor det berører egen praksis, og i enkelte tilfeller er det heller ikke samsvar mellom hva man forstår, og hva man selv makter å gjøre noe med.

6. LÆRERNES ERFARINGER I ARBEIDET MED RUSFRI

6.1 ELEVENES FELLES MØTE MED TEMAET

Vi tok innspillet fra fjorårets elever på alvor - vi må snakke ordentlig om temaet tidlig i året. Rønningen har lang tradisjon for å ha en felles «verdiøkt» med fokus på grunnregler ila de første ukene. Dette har vært gjort på ulike måter: Foredrag om reglene og verdiene våre, medvirkning fra elever med prosess på linje eller internatgrupper, praktiske øvelser osv. Selv om vi hadde prøvd ut mye forskjellig hadde vi ikke følelsen av at denne viktige økta hadde fått sin optimale form. Hvordan få elevene med på det viktigste? Og hvordan få til en god ansats rundt dannelsesprosjektet rusfri?

Under etterarbeidsukene i mai 22 kom følgende innspill fra en av pedagogene: «*Er det noe elevene har massevis av så er det **lojalitet** – ovenfor hverandre og det de er opptatt av.*» Hvis vi bare kan finne en vei inn til denne lojaliteten vil det være mye å hente. Vår erfaring tilsier at elevene ofte har mer lojalitet ovenfor hverandre enn de har for regelverk og «oss voksne». Da læreren spurte en elev om hvorfor hen hadde løyet til både lærere og ledelse om eget rusbruk gjennom året svarte eleven: Selvsagt hadde han løyet til oss, vi var jo lærere!

Ass. rektor tok også med seg innspill fra Stavern folkehøgskole der de hadde hatt suksess med å ha en felles samtale der man snakket svært åpent og ærlig om en enkelt elev som trengte hjelp av fellesskapet for å kunne få til et rusfritt år. Disse innspillene ble viktige utgangspunkt for utarbeidelsen av innhold til den første fellesøkta om rus. Vi må snakke om faktiske forhold som elevene bærer med seg. Ikke fjern statistikk og opplesning av regler, men erfaringer som vi vet finnes i rommet, med en vinkling elevene kan ta eierskap til.

Siden dette skulle skje tidlig i året og vi er en stor skole var det ikke aktuelt å utlevere enkeltelever. Vi valgte derfor å holde det anonymt – med en anonym undersøkelse i starten av året for å avdekke hvilke holdninger og erfaringer elevene hadde med seg. Da vi gjennomførte undersøkelsen hadde vi allerede jobbet med verdien «ærlig» i håp om at elevene vil tørre å dele noe sant om eget liv. Videre brukte vi funnene fra denne undersøkelsen som utgangspunkt for en felles samtale. Dette er en metode som fungerer godt fordi elevene er nysgjerrige på hverandre og synes det er interessant å høre hva medelevene deres tenker.

Det er vanskelig å få til en nær og ærlig samtale om tema når elevflokket er stor. Vi jobbet derfor bevisst med rom og hvordan vi la fram de ulike funnene opp mot hvilke verdier vi som skole står for. Vi forsøkte å gi økta følelse av dialog mer enn foredrag.

Som siste punkt i fellesøkta hadde vi spørsmålet fra undersøkelsen «*Har du med deg noen vonde erfaringer knyttet til rus*»? Det som kom av svar var overveldende. Vi visste om at det var et par elever som hadde med seg tyngre bagasje knyttet til rusbruk. Men antallet elever som hadde med seg sterke og vonde erfaringer knyttet til rus var mer enn vi hadde sett for oss. Fra tema rus og overgrep, til rus i nære relasjoner og til eget rusbruk. Noen av disse historiene ble tatt med inn i økta som konkrete eksempel på hva elevene bærer med seg og hva vi må vise hensyn til når vi er en skole som også skal være et hjem. Vi må sammen sørge for at disse elevene skal slippe å møte rus her hos oss! I ettertid har dette blitt trukket fram fra elever som spesielt formende i det å skulle ta eierskap til rusfri som verdi på skolen. Dette skjønnte de at de måtte forsøke å være lojale til.

Det var viktig at vi denne økta fikk lagt inn over de elevene at det var en stor andel elever som har søkt seg til oss fordi de ønsker å oppleve et rusfritt fellesskap. Ikke bare de som har tung bagasje med seg, men også de som ønsker å slippe drikkepress, de som ønsker at dette året skal være et annerledes-år også når det gjelder alkohol og andre rusmidler.

Etter økten i plenum ble elevene delt inn i klassene for videre samtale om fellesskap, klassemiljø og holdninger til rus.

6.2 DEN FØRSTE SAMTALEN MED KLASSEN

- Refleksjoner fra lærer på scenisk

Den første samtalen man har med elevene med rus som tema oppleves på flere måter som et avgjørende øyeblikk. Den setter liksom stemninga for året, og man kan ofte få en ganske tydelig pekepinn på både hvem og hva som kommer til å definere miljøet.

I forlengelse av fellesøkten om verdier og regelverk med særlig fokus på rusfri, skulle alle klassene diskutere betydningen av et rusfritt miljø på skolen. Spørsmålene vi diskuterte var: *Hva kan vi gjøre for å skape et godt, rusfritt miljø i klassen? Hvordan kan dette bli noe fint og spennende? Hva krever det av oss, og hva krever det av meg?* og *Når tror vi at begrepet «rusfri skole» vil bli utfordret?*

Rolleavklaring – hvem er jeg i dette rommet?

Å delta i en gruppesamtale vil alltid bringe med seg noen aspekter som til syvende å sist handler om vår egen identitet. Hvem jeg er og hva jeg står for. Som 19-åring vil dette være svært gjeldende, og kanskje spesielt i en verdidiskusjon som også har et aspekt av rett og galt i seg. *Hva er min rolle/ posisjon i denne gruppa? Hva kan jeg dele uten filter, og hva vil eventuelt få konsekvenser? Tør jeg å stå for det jeg egentlig mener, eller bør jeg se situasjonen an?* Dette er aktuelle refleksjoner som foregår, mer eller mindre bevisst, hos hver enkelt elev i gruppa.

Som lærer opplever jeg det som avgjørende å ha et bevisst forhold til at elevene selv gjør denne refleksjonen gjennom samtalen. Det blir et forsterkende aspekt ved det å skulle forstå seg selv og sin rolle som pedagog. Hva må jeg si/ la være å si for å tilrettelegge for et så åpent samtaleklima som mulig? Hva må jeg vektlegge for å gi samtalen god kvalitet, og i hvor stor grad skal eller kan jeg som pedagog styre dette?

En utfordring er at samtalen ganske raskt kan legge opp til at selv om det er lov å dele alt, så finnes det likevel noen svar som er bedre eller mer riktige enn andre, og frykten for å bomme på denne uuttalte fasiten gjør at mange heller lar være. Eller at elevene prøver seg på et svar som de tenker er det riktige, men som mangler forankring i deres egen realitet.

Hvem som *ikke sier noe* kan ofte være minst like interessant som hvem som gjør det. Dette kom tydelig fram tidlig i samtalen, da det som omhandlet ulovlige rusmidler ble lite diskutert. Det bar preg av berøringsangst på temaet som helt åpenbart ville gi konsekvenser. De som senere stod fram som rusavhengige var i svært liten grad verbalt deltakende i samtalen om ulovlige rusmidler.

Det ble derfor mest snakk om gruppa sitt forhold til alkohol og festkultur, og hvordan vi kunne jobbe for et rusfritt miljø i lys av personlige erfaringer. Her varierte svarene mer.

I årets gruppe var det et forholdsvis stort antall elever som ikke hadde problemer med å fortelle om sin egen bakgrunn i festkultur, og ambisjoner for festing på byen i løpet av skoleåret. For mange handlet denne samtalen mer om å få kartlagt regler, konsekvenser og gråsoner, enn en reell verdidiskusjon. Mitt mål om å tilrettelegge for diskusjon ble i større grad et ansvar for å svare på konkrete problemstillinger og avklare eventuelle smutthull i regelverket. Jeg opplevde lite gehør for problemstillinger som: *Hva skjer med miljøet på skolen om halve klassen drar på byen?* Svaret ble raskt at så lenge alkoholinntaket ikke skjer på skolen, så påvirker det heller ikke miljøet der. Den sjargongen som i stor grad ble rådende, var at «så lenge jeg ikke kan straffes for det har jeg heller ikke handlet galt. Da er det ikke mitt problem hva andre tenker om det».

Det kan av og til føles som at vi, som folkehøgskole, opererer som en motpol til et egosentrisk samfunn. Elevene kommer hit med en tanke om «Hva kan jeg få ut av dette året?» og «Hva er lov og ikke lov, eller hva kan jeg vise og hva må jeg skjule?». Vi, på den andre siden prøver til stadighet å få elevene til å stille spørsmål som «*Hva har jeg å bidra med – hva kan jeg gi til fellesskapet?*» og «*Hvilke verdier vil jeg at skal definere fellesskapet jeg er en del av?*». Jeg opplever at vi har en lang vei å gå når det gjelder å snakke samme språk – spesielt i starten av året, før vi har lært hverandre å kjenne. Vi går tidlig i gang med å definere samfunnskulturen inn i en verdikontekst som for mange elever oppleves som uvant. At vi som skoleslag insisterer på å være verdibaserte tenker jeg at er en av folkehøgskolens styrker, og noe vi aldri må slutte med. Problemet oppstår først om vi forventer at elevene skal være med på dette fra start av. Min opplevelse er at vi i større grad bør anerkjenne elevenes utgangspunkt, og at vi ikke må være så redde for konklusjoner som ikke harmoniserer med våre egne standpunkt. På samme måte som at vi ønsker å utfordre verdisynet til elevene må vi også

være åpne for å bli utfordret. Forandring og det å bygge tillit tar tid, og vi bør derfor unngå å gå inn i verdidebatter der vi som ordstyrer har en klar tanke om hva som vil være den beste løsningen.

Vi vet at et trygt og rusfritt fellesskap er helt avgjørende for et godt skoleår. Det vet vi av erfaring, og det kan vi derfor med rak rygg insistere på. Det vi ikke bør gjøre er å ta for gitt at elevene skal være enig med oss før de i det hele tatt har fått erfare enten det ene eller det andre. Vi må tørre å ta diskusjonen en til en, men også i gruppenivå gjennom hele året. Ikke bare som en del av den første samtalen.

6.3 IDRETT OG RUS PÅ RØNNINGEN

- Refleksjoner fra lærere på idrett

På Rønningen folkehøgskole har vi en idrettsseksjon bestående av 3 linjer; Toppfotball, Toppidrett og Idrett & Ball. Mange vil tenke at kombinasjonen idrett og rus ikke er særlig forenlig, og blant disse tre linjene opplever vi en ganske ulik tilnærming til rus.

- Elever på toppidrett kommer veldig ofte fra individuelle idretter, og har med seg en seriøsitet og et ambisjonsnivå som gjør at de ofte har et avholdende forhold til rus.
- Elever på toppfotball er en mer sammensatt gruppe med svært ulik bakgrunn og ambisjonsnivå. Noen elever, og særlig jenteelever (av en eller annen grunn), har en tydelig måteholds-/avholdsholdning, men erfaringsmessig opplever vi at inntak av rusmidler, og særlig alkohol, er meget fremtredende i fotballklassen.
- Idrett & ball- elevene er en god blanding av både personligheter og idrettsambisjoner, men det er flere her enn i de andre klassene som ikke "satser" på en idrett, og dermed faller incentivet for å holde seg rusfri litt bort.

Det vi ser, er at idrettselever, og kanskje spesielt toppfotball, ofte får en sentral posisjon i skolemiljøet. De tar stor plass. Både fordi de antallsmessig er mange, men også fordi de er høylydte og ofte beveger seg rundt som en stor flokk. Dette gjør også at de får en viktig posisjon inn mot rus. Når plutselig en svær gjeng fra idrett er ute på byen blir det veldig tydelig i fellesskapet. Mer enn hvis 2-3 elever fra en annen seksjon er ute. Dessverre får de dermed kjapt et stempel som "festklasse", og ender opp overrepresentert i disiplinærråd som handler om rus/alkohol.

Hvordan kan vi få idrettselevne til å bli en del av løsningen, i stedet for å være en stor del av problemet? Hvordan skal vi klare å få idrettsseksjonen til å bli en positiv kraft inn mot vår hverdagsverdi "Rusfri"?

Vi har gjort oss noen tanker:

- Tydeliggjøre, gjennom interne og eksterne foredragsholdere, hva alkohol og rus gjør med kroppen i forbindelse med trening/konkurransen.
- Møte med Antidoping Norge og få alle elevene til å gjennomføre e-læringskurset <https://renutover.no/>
- Forsøke å fremme alle de positive sidene ved måte-/avhold, i stedet for å kun svartmale rusinntak. Prøve å få inn noen idrettsprofiler som kan fremsnakke det.

- Toppfotball er nøkkelen. Der er lags-/flokkmentaliteten stor, og de har med seg, veldig ofte på godt, sosial dynamikk fra fotballag og garderobe. En stor del av dem er følgere, mens 2-3 er "kapteiner".
Får man disse kapteinene til å lede i riktig retning er mye gjort. Derfor kan en tidlig kartlegging av disse typene, og få dem på "vårt rusfrie" lag være nøkkelen til at resten også havner der. Dette må vi som pedagoger på idrett jobbe sammen om og få et felles eierskap til.
- La det få konsekvenser på linjenivå. Utelate spillere under kamper i volleyballturneringer og fotballkamper kan være et alternativ.

Disse tiltakene kommer i tillegg til alt det andre de får av fokus på rus-tematikk på skolen. Men vi ser at det er et behov for å jobbe tydeligere og mer målrettet med idrettselevne, spesielt i starten av året.

6.4 BETYDNING AV FOKUS PÅ «TIL STEDE»

- Refleksjoner fra lærer på scenisk

Elevene som startet opp høsten 22 var en postpandemisk gruppe, der mange var blitt vant til at man ikke nødvendigvis måtte være til stede fysisk i en undervisningssituasjon. Det ble derfor ekstra viktig ved oppstart å forsøke å formidle viktigheten av å være til stede for å lage et godt læringsmiljø.

Et mål for vår undervisning er å gjøre eleven i stand til å bidra på andres prosjekter, gjennomføre egne prosjekter og ta ansvar for egen læring. Alle skal kjenne at de er viktige for gruppa og opplegget - og at gruppa derfor også lider dersom de uteblir fra undervisningen.

I en karakter- og eksamensfri skole har vi egentlig bare ett virkemiddel til å "måle" elevenes innsats - nemlig tilstedeværelse. Dette gjør vi ved å føre fravær- og ved å gi tilbakemelding straks vi får anelse om at det er et mønster. «Vi savnet deg i går» er en vanlig reaksjon å møte elevene med. De kan melde seg syke i en app, eller sende melding til lærer, og om de ikke har gjort dette vil en sosiallærer vanligvis sjekke inn med de som ikke har gitt lyd fra seg til første time.

Vår erfaring er at de tendensene vi ser tidlig i året, gir indikasjoner på hvem det vil være behov for å følge opp gjennom skoleåret. Vi har derfor i år hatt særlig fokus på å pulkke opp tendenser så tidlig som mulig. Hvis vi ser at det begynner å tegne seg et negativt mønster, har eleven blitt kalt til en samtale om hva som er bakgrunn for fraværet. Dette har i år vist seg å være en verdifull inngang til å snakke sant om eget forhold til rus.

Flere av mine elever har på denne måten fått veldig gode oppfølgingsamtaler med vår rådgiver. Jeg har også vært med på flere av disse samtalene, for å understreke viktigheten av å bevare et klassemiljø, og at de selv også skal få maksimalt ut av skoleåret.

Men kanskje viktigst er det at rådgiver har fått laget rammer og avtaler med elevene.

Elever som har stått i fare for å ikke få skoleåret godkjent på grunn av høyt fravær, har vi hatt ekstra oppfølging med mot slutten av skoleåret. De har gjennom slike prosesser klart å skjerpe seg og blitt mer deltagende i klassemiljøet og blitt mer «våkne». Dette tolker jeg som både en oppvåkning og en vilje til å velge vekk sene kvelder og evt festing.

6.5 NÅR «RUSFRI» IKKE ER RELEVANT FOR ELEVENE

- Refleksjoner fra kunstlærer

Som lærer på kunstlinja har jeg opplevd de siste årene at det er vanskelig å få til en ærlig dialog i elevsamtaler om rus. Jeg opplever at elevene, spesielt i de første samtalene på høsten, bare sier det de tror jeg vil høre, som er at de er enige i at det er viktig at vi har rusfri som verdi og regel på skolens område, fordi det kan være viktig for de få elevene på skolen som kunne ha et rusproblem eller komme fra en bakgrunn med negative ruserfaringer. Men jeg opplever at de er lite klare for å reflektere rundt sitt eget forhold til rus, spesielt med meg som linjelærer. Jeg har hatt mange eksempler på samtaler som jeg opplevde som gode rundt dette, men der det viser seg utover i året at de egentlig har helt andre holdninger til utprøving av rus enn de har villet samtale med meg om. Det er mulig at det er formen med elevsamtale der vi ikke kjenner hverandre så godt før første samtale som ikke gjør det til et åpent rom for slik refleksjon. Jeg tenker at det også kan oppleves uvant å ha en personlig samtale med en lærer som ikke dreier seg om prestasjoner og egen faglig utvikling og at de trenger tid for å forstå hvordan en folkehøgskolelærer er annerledes enn andre lærere de har møtt. Jeg opplever også at de kan være skeptiske til min intensjon med å bringe opp temaet rus i en elevsamtale, der de tror jeg er ute etter å få oversikt over hvem som driver med hva for å holde oppsikt med dem. Dette setter de ikke i en posisjon til å reflektere over egne holdninger, men i en utydelig forsvarsposisjon der de tester «isen» med å si det som er helt ufarlig og oppleves som riktige svar, og egentlig er mest ute etter å forstå hvordan vi praktiserer reglene rundt rus. Først når det blir et disiplinærråd fordi de har blitt tatt for noe som er ulovlig på skolen, opplever jeg at de snakker sant om episoden, men at refleksjonsnivået fremdeles ikke er så høyt, spesielt hvis det ikke dreier seg om større rusproblemer, men «uskyldige» utprøvinger i et nytt skolemiljø.

Jeg tror dette til en viss grad kan ha å gjøre med at vi møter 19-åringene som for det meste kommer fra en kultur blant medelever på videregående skole der det å være rusfri ikke er en viktig verdi, men ofte stikk motsatt. De har akkurat begynt å utforske både alkohol og andre rusmidler og mange er i en fase i livet hvor dette er spennende, og de ser på det som en naturlig del av det å bli voksen. De ser ikke at dette kan være problematisk på et utforskende stadium, så lenge det ikke blir et personlig problem og grensen for når det oppleves som et problem blir også stadig utfordret av holdninger til bruk av rusmidler i samfunnet generelt.

I tillegg er det for de fleste deres første erfaring med å flytte hjemmefra og den frihetsfølelsen og utforskerbehovet det medfører.

De internasjonale i møte med norske elever

På Rønningen folkehøgskole skoleåret 22-23 har vi hatt 22 internasjonale elever som har hatt tilhørighet på de fleste linjene, men også som en egen stor gruppe. Vi har tidligere opplevd at disse ofte har erfaringer fra kulturer som har avkriminalisert og legalisert cannabis og dermed har enda mindre forståelse for vår rusfrie verdi. For et par av de kan det nok være en ekstra kulturkræsje å bli møtt med samtaler rundt eget rusbruk og for norske elever er det ofte stor forståelse, om ikke også forventning, til at internasjonale elever har et åpent forhold til bruk av rusmidler. Dette har i noen tilfeller ført til at det ofte er internasjonale elever som er sentrale i rusmiljøer på skolen. Men de siste årene har vi erfart at det har blitt mye mindre forskjell i holdningene til rusbruk, spesielt cannabis, mellom de internasjonale og de norske elevene.

Generelt vil jeg si at vi møter på en felles utfordring med den kognitive evnen til en 19-åring til å se sine egne valg i lys av felleskapet og hvilken innvirkning de kan ha på en gruppe, uavhengig av bakgrunn. Det er egen utvikling og selvrealisering som oftest står i sentrum, både i denne aldersgruppen og i samfunnet generelt, og evnen til refleksjon og konsekvenstenkning er fremdeles under utvikling. Derfor kan det oppleves som et paradoks for elevene når vi som skole insisterer på å problematisere rusbruk som de selv ser på som helt uproblematisk og ikke relevant å diskutere med en lærer så lenge det holder seg innenfor det som de anser som normal utprøving. «Hva er

problemet?», er nok et spørsmål som går igjen elevene imellom mens vi legger til rette for samtaler rundt dette temaet. Jeg opplever at veldig mange ikke har et avklart verdigrunnlag i forhold til rus og at det å snakke om verdier i det hele tatt også er uvant og noe uforståelig for endel.

Men, gjennom vår insistering på å legge til rette for samtaler og refleksjon rundt dette, og mange andre temaer gjennom året, ser vi også at mange får verdifull erfaring med å kunne reflektere rundt egne holdninger og handlinger og utvikler seg mye gjennom folkehøgskoleåret. Hos oss blir de utfordret på å reflektere rundt hvilke verdier de har og vil ha i livet sitt. Gjennom det kommer vi et godt stykke på vei til å gi elevene et godt grunnlag for å ta gode avgjørelser i eget liv og se seg selv som en del av et større fellesskap, selv om verdien rusfri for enkelte kan oppleves irrelevant - både før og etter de har gått Rønningen.

7. OPPSUMMERING

7.1 EFFEKTEN AV AKTIVT ARBEID MED VERDIEN RUSFRI

Verdien rusfri oppleves veldig konkret av elevene, og en del grupper forholder seg gjerne veldig instrumentelt til verdien i begynnelsen av skoleåret. Hva er regelen, hva betyr den for meg, hvordan kan jeg unngå å bryte den eller å bli tatt? Etter hvert som vi gjennomfører samtaler, - i plenum, med enkeltpersoner og i mindre grupper, kommer vi ofte nærmere refleksjonen og nyansene i problematikken. Vi opplever at verdien rusfri og arbeidet med denne åpner et kraftfelt for sterke og dannende samtaler i løpet av skoleåret.

Elevenes solidaritet med dem som har søkt seg til en rusfri skole kommer stadig opp og det viser seg at mange elever ønsker å vise hensyn til de som er sårbare. Veien videre til å se at egne valg om å ruse seg på fest eller ute på byen, ekskluderer medelever som ikke bør få, eller ikke får, invitasjon til å bli med, sitter ofte lenger inne.

Noen elever kommer til skolen, de har røykt mye hasj eller marihuana i perioder i løpet av videregående, men har nå sluttet, og har ønske om å klare å holde seg unna. Disse elevene kan få «backing» av skolens rusreglement, av hverandre og av skolefellesskapet.

Noen elever erfarer dessverre at det å slutte eller å ta en pause dette året ikke er så lett som man trodde. Hvert år har vi en eller flere elever som erfarer at de har en avhengighet som er problematisk. Heldigvis tar flere av elevene imot hjelp eksternt og setter pris på å ha blitt støttet og veiledet dit.

Noen få elever kommer med en stor og ofte voldsom rushistorie. Disse får sjansen til å bli sett som hele mennesker med en rushistorie. De får muligheten til å erfare en hverdag som handler om fag og fellesskap og ikke primært om rus. Skolen som fellesskap vil alltid se etter det friske og ressurssterke hos den enkelte elev.

Noen elever kommer til å prøve rus for første gang i løpet av sitt første år på folkehøgskole. Som skole tenker vi at det er alt annet en ønskelig, men vi kan også ta med oss perspektivene fra Førstelektor i sosialpedagogikk, Arvid Lone, ved Universitet i Stavanger; Under forarbeidet til pilotprosjektet om rus plukket vi opp uttalelsen der han sier at dersom en ungdom noen gang skal utforske rusmidler, er folkehøgskole kanskje en av de beste plassene; - fellesskapet følger med og voksentettheten er høy.

7.2 HVA LYKTES VI MED I 2022-2023?

På Rønningen hadde vi en opplevelse av å ikke lykkes med vårt arbeid med rusfri skole i 2021-2022. Vi hadde en opplevelse av at de få verktøyene vi hadde, ble tatt fra oss. Innstramninger i politiets praksiser, gjorde at de ikke visste hvordan de skulle arbeide med de faktiske utfordringene vi hadde i miljøet, på skolen, i nærområdet og i storbyen Oslo. Vi manglet hjemler til å gripe inn, der vi visste vi burde gjøre det. Individuelle rettigheter trumfet felleskapets behov.

Så hvorfor lyktes vi bedre i 2022-2023?

Rammebetingelsene var de samme inn mot skoleåret 2022-2023. Nøkkelen til at vi lyktes bedre ligger i at vi på tross av tap av kjente verktøy klarte å etablere tillitsfulle relasjoner tidlig i året.

- Vi lagde modeller for hvordan vi skulle jobbe koordinert med problematikken.
- Vi satte fokus på kunnskap om rus.
- Vi så i større grad alkohol og andre rusmidler i sammenheng, og likestilte sakene i behandlingen av dem.
- Vi satte tema på dagsordenen overfor elevene tidlig i året, og gjennom spørreundersøkelse første uka, kunne vi snakke sant om hva årets elever har med seg av erfaringer.
- Vi knyttet rusfri-tematikken til elevenes egne erfaringer – en nøkkel for å skape lojalitet i elevgruppa.
- Vi har ansatte som klarer å «sette penger i banken», som har verktøy til den gode samtalen
- Vi har hatt et tettere samarbeid med Ruskonsulenten i Nordre Aker Bydel.
- Vi har hatt en rollefordeling i behandlingen av saker internt i staben. Det har gjennomgående vært «ufarlige» samtaler med andre enn rektor forut for mer formelle disiplinærråd.
- Vi har lagt vekt på å behandle alle saker og situasjoner i elevgruppa, så raskt som vi har hatt mulighet til, og der det har vært mulig og hensiktsmessig, etter like prinsipper.

Så gjenstår det å se om det var arbeidsformen vår i 2022-2023 som traff akkurat dette skoleåret, og om det vil kunne virke like bra med et annet kull, som kanskje har andre preferanser, har med seg annen bagasje og andre praksiser og er sammensatt av andre mennesketyper.

I tillegg til den praksisen vi i 2022-2023 har utviklet, vil vi følge opp dette videre:

- Vi bør ta samtalen om rus en uke senere i oppstarten for å sikre litt mer rom og tid til å jobbe godt med temaet.
- Vi må ivareta de elevene som deler anonymt i starten av året. Det er stor forskjell på å dele anonymt – og evt snakke med noen voksne eller noen få i etterkant, enn å gå åpent ut og fortelle åpent til «alle».
- Vi må sørge for gode fasiliteter og god tid til å forberede den første samtalen om rus i klassen.
- Vi må gjennomføre at linjelærer er med på en av de første samtalene gjennom hele skoleåret.
- Vi må sørge for god bruk av Sosialtemaet i videre oppfølging av elever.
- Dersom vi fortsetter med å bruke kortere bortvisinger som sanksjon og preventivt tiltak overfor elevmassen, må vi sørge for å ha gode prosedyrer rundt dette (disse har også blitt utviklet i løpet av året).
- Vi vil videreutvikle tilbudet om eventer og aktiviteter på skolen og rusfrie alternativ i Oslo for å vise elevene at finnes ulike måter «å gå på byen» på.
- Vi vil arbeide videre med en oppdatert og helhetlig rusplan for Rønningen Folkehøgskole

KILDER:

Ungdata 2022; <https://www.ungdata.no/okt-kokainbruk-blant-ungdom-pa-videregaende-i-oslo/>

Ung i Oslo 2023: <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/3065089/NOVA-Rapport-6-2023.pdf?sequence=7&isAllowed=y>

VEDLEGG:

Oppfølging av elevsaker – RFHS 22-23

OPPFØLGING ELEVSAKER

Elevsak opprettes på bakgrunn av bekymring knyttet til elev. Det kan handle om at eleven har vært involvert i en enkelthendelse som er i strid med grunnreglene på skolen, manglende oppmøte, bekymring om rus og/eller handlinger som virker negativt på fellesskapet på skolen eller på linja/bydel.

1. Samtale med linjelærer + 1 fra admin/sosialteam

Når en bekymring eller hendelse er meldt inn skal samtale gjennomføres så fort som mulig. Samtalen er første innsteg og avgjør hvilke tiltak som skal iverksettes videre. Samtalen skal gjennomføres av linjelærer (evt bydelslærer) sammen med en fra administrasjon eller sosialteam. Hovedmålet er å skape tillit og etablere en ærlig dialog rundt det som har skjedd. I hvor stor grad man opplever å få til en konstruktiv og ærlig samtale har stor betydning for hvilken oppfølging saken får videre.

RUS - CANNABIS/NARKOTIKA Kjersti/AK/Lillian
 Hvorfor ruser du deg?
Har du fortalt det til foreldrene dine?
Behov for oppfølging eksternt
 Behov for oppfølging på huset
 Reaksjon/Konsekvens/Videre oppfølging

RUS - ALKOHOL Mari/Ole/Ottar
 Hadde du tenkt at dette året kom til å bestå av drikking/festing for deg?
 Hvorfor drikker du?
 Hvordan opplever du fellesskapet på skolen?
 Hvordan skulle du ønske at det var?
 Hvordan ser du din rolle i fellesskapet?

ØKONOMI Mette/Ottar
 Hva har du tenkt selv ang betaling?
 Har du skjont hvordan betalinger fungerer hos oss?
 Hvis pengene ikke går til skolen, hva går de til da?
 Hvor god kontroll mener du selv du har på økonomien? (Blindspot?)
 Tenker du selv at du trenger hjelp? Hvem bør/kan involveres?

FRAVÆR Kjersti/Mari/Lillian
 Hvorfor er du ofte borte fra timene?
 Hva tenker du om at ditt fravær kan påvirke de rundt deg?
 Er det sykdom/problemer som gjør at du ikke kommer til timene?
 Trenger du hjelp med å komme deg opp tidsnok?

IVARETAGENDE SKOLEMILJØ Ottar/AK/Mari
 Hvordan opplever du fellesskapet på Rønnigen?
 Hva tenker du om hverdagsverdiene våre/reglene vi har satt?
 Hvorfor er det vanskelig for deg å følge disse?
 Hvordan ser du din rolle i fellesskapet?
 Er det noe du skulle ønske var annerledes/Noe du trenger støtte til?

VEDLIKEHOLD/VASK/SKADER AK/Ole
 Hvordan ser du din rolle i fellesskapet?
 Hva er det som gjør at du trives/ikke trives på skolen?
 Hva har du som mål for dette året?
 Hva opplever du av mestring til nå?
 Hvordan er det for deg å vise hensyn? Og å ta vare på ting?

2. Konsekvens/Reaksjon

Enkeltstående/ Oppfølging internt	Disiplinærårad	Alternativ undervisning	Bortvisning 1 (Minimum 4 dager)	Skriftlig tilbakemelding fra elev - søknad om fortsatt skolegang	Bortvisning 2: Ikke komme tilbake før avtalen er fulgt opp	Utvisning 2: Tap av skoleplass
X	X	X	X	X	X	X
Ifølge norsk lov er det straffbart å bruke, oppbevare og omsette narkotika. På Rønningen gjelder forbudet om å bruke, oppbevare og omsette narkotika fra første til siste skoledag, inkludert ferier og frihelger. Brudd på dette fører til behandling i disiplinærårad og kan føre til bortvisning eller tap av skoleplass.						
X	X	X	X	X	X	X
Rønningen er en rus- og alkoholfri skole. Det er ikke tillatt å drikke alkohol eller å opptre synlig beruset på skolens område eller i umiddelbar nærhet. Det er heller ikke lov å oppbevare alkohol eller andre rusmidler på skolens område eller i skolens umiddelbare nærhet. Brudd på dette fører til behandling i disiplinærårad, og kan føre til bortvisning eller tap av skoleplass.						
X	X	X	X	X	X	X
Oppholdspenger dekker kost og losji, felleskostnader, linjekostnader og annet forbruk, og faktureres i henhold til annonsert betalingsplan. De samlede utgifter er fordelt utover året i henhold til Lånkassens utbetalingsplan. Faktura skal betales ved forfall. Manglende innbetaling fører til Disiplinærårad og kan føre til tap av skoleplass.						
X	X	X	X	X	X	X
All undervisning, morgensamlinger, organisert sosialpedagogisk virksomhet, læringsseminarer, elevkvelder (fredag/lørdag), prosjekter o.l. er obligatorisk. Elevene har ansvar for renhold og hygiene på internatene, og har i tillegg kjøkkentjeneste og renholdsoppgaver i fellesområder. Stort fravær uten gyldig grunn fører til disiplinærårad og kan føre til tap av skoleplass.						
X	X	X	X	X	X	X
*Rønningen Folkehøgskole har som mål å skape et trygt, godt og ivaretagende skolemiljø, der staben og elevene sammen jobber for å skape et læringsmiljø som sikrer elevenes helse, sikkerhet og velferd. Skolen er elevenes hjem og internatene er en del av skolens helhetlige læringsmiljø. Elever som handler i strid med disse målene og verdiene, innkalles til samtale/Disiplinærårad og kan risikere bortvisning og tap av skoleplass.						
X	X	X	X	X	X	X
Skolen har et eget nettverk som du kan benytte. Denne nettløsningen skal ikke brukes til surfing eller annen nettbruk som åpenbart er i strid med norsk lov eller skolens verdier. Ved misbruk kan du risikere å få begrensning på din båndbredde, eller bli sperret. Det skal være ro på internatene og på skolens område mellom kl 23:00 - 07:15 (lørdag kl 24:00 - 08:00). Gjester utenfra må da forlate skolen og alle musikkanslegg må være avsluttet kl 23:00. Av hensyn til hygiene og elever med allergiske plager er det ikke tillatt å ha kjøledyr på internatene. Internatene og undervisningsbyggene er røykfrie soner. Røyking skal kun foregå på anvisst plass. Påfører du skade på skolens eiendom eller utløser brannalarm på grunn av uaktsomhet, er du erstatningspliktig. *Grunnregel 1 kan også brukes i saker som handler om manglende bidrag til fellesskapsplikter og på internat						

3. Videre oppfølging

Alle samtaler skal loggføres. Dette gjøres i stikkordsform i et eget lukket skjema som kun admin har tilgang til. Referat etter disiplinærårad følger egen prosedyre. Hver samtale må følges opp videre. Konsekvenser som bortvisning og utvisning krever behandling i disiplinærårad. Presiser hvordan saken skal følges opp og hvem som skal følge opp videre. SKAL FØLGES OPP MED KONKRET AVTALE!

Verktøy og mulige tiltak:
 Flyers med konkret kunnskap om tema
 Alliere seg med stipendiater om eleven ønsker det
 Samtale med ruskonsulent
 Hjelp til å snu døgnrytmen og setter gode vaner

Verktøy og mulige tiltak:
 Disiplinærårad som sanksjon
 Samtale i klasse om drikkekultur
 Få ansvar for et fellesevent på skolen
 Øvelser om gruppentallitet
 How to start a movement - Derek Sivers - Youtube

Verktøy og mulige tiltak:
 Automatisk trekk fra konto

Verktøy og mulige tiltak:
 Alternativ timeplan

Mulige tiltak:

SØT modellen
 Enkeltstående tilfelle, eller gjentatte ganger?
 Alene eller sammen med andre?
 Bidra med å gjøre jobb på skolen, gartner, renhold, vaktmester?
 Økonomisk erstating? Enten egenandel eller jobbe noen timer.
 Gjøre avtale, og om den ikke holdes være ening om konsekvens på forhånd?